II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 24 päivänä helmikuuta 1999,

Espanjan Daewoo Electronics Manufacturing España SA:lle (Demesa) myöntämästä valtiontuesta

(tiedoksiannettu numerolla K(1999) 498)

(Ainoastaan espanjankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(1999/718/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

on 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla kehottanut niitä, joiden etua asia koskee, esittämään asiasta huomautuksensa [1] ja ottaa huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

I **MENETTELY**

Komissio sai 11 päivänä kesäkuuta 1996 päivätyllä kirjeellä Espanjan kodinkonevalmistajien liitolta Asociación Nacional de Fabricantes de Electrodomésticos de Línea Blancalta (jäljempänä 'ANFEL') kantelun, jonka mukaan Espanja oli myöntänyt Baskimaan autonomisella alueella (jäljempänä 'Baskimaa') sijaitsevaan Vitoria-Gasteiziin [2] sijoittautuneelle Daewoo Electronics Manufacturing España SA:lle (jäljempänä 'Demesa') tukia avustuksina ja verovapautuksina, joiden määrä ylitti Baskimaassa myönnettäville aluetuille asetetun enimmäismäärän. Komissio sai kyseistä tukea koskevat kantelut myös Demesan kanssa kilpailevalta Euroopan kodinkonevalmistajien komitealta (European Committee of Manufacturers of Electrical Domestic Equipment, jäljempänä 'CECED') ja Italian kodinkonevalmistajien liitolta Associazione Nazionale Industria Elettrotecniche ed Elettronichelta (jäljempänä 'ANIE').

Komissio pyysi Espanjan viranomaisilta tietoja tuista 26 päivänä kesäkuuta 1996 päivätyllä kirjeellä.

Saatuaan asiasta 11 päivänä syyskuuta 1996 lähetetyn muistutuksen Espanja toimitti komissiolle 16 päivänä syyskuuta 1996 päivätyllä kirjeellä joitakin tietoja. Baskimaan alueviranomaiset lähettivät komissiolle 11 päivänä helmikuuta 1997 lisätietoja.

Asiasta käytiin vielä myöhemmin kirjeenvaihtoa, jonka päätteeksi komissio ilmoitti Espanjalle 16 päivänä joulukuuta 1997 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely Demesan mahdollisesti saamien tukien tutkimiseksi, ja kehotti Espanjan hallitusta toimittamaan tuista lisätietoja.

Menettelyn aloittamista koskeva komission päätös julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* [3]. Komissio kehotti niitä, joiden etua asia koskee, esittämään tuista huomautuksensa. Espanja toimitti huomautuksensa komissiolle 23 päivänä tammikuuta 1998 ja 6 päivänä maaliskuuta 1998 päivätyillä kirjeillä.

Saatuaan niiltä, joiden etua asia koskee, huomautuksia tuista komissio toimitti huomautukset edelleen Espanjalle ja antoi sille mahdollisuuden esittää niistä vuorostaan omat huomau-

[1] EYVL C 103, 4.4.1998, s. 3.

[2] Vitoria-Gasteizin kunta sijaitsee Álavassa, joka on yksi Baskimaan kolmesta maakunnasta.

[3] Ks. alaviite 1.

tuksensa, jotka se esittikin 20 päivänä lokakuuta 1998 päivätyllä kirjeellä.

Komissio ilmoitti Espanjalle 4 päivänä kesäkuuta 1998 päivätyllä kirjeellä päätöksestään laajentaa aloittamaansa menettelyä.

Menettelyn laajentamista koskeva komission päätös julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* ([4]). Espanja esitti päätöstä koskevat huomautuksensa 22 ja 24 päivänä heinäkuuta 1998 päivätyillä kirjeillä. Komissio kehotti niitä, joiden etua asia koskee, esittämään tuista huomautuksensa. Saatuaan kyseiset huomautukset komissio toimitti ne edelleen Espanjalle ja tarjosi sille mahdollisuuden esittää niistä omat huomautuksensa, jotka se esittikin 3 päivänä joulukuuta 1998 päivätyllä kirjeellä.

Komission yksiköiden ja Baskimaan alueviranomaisten välillä pidettiin kokoukset Brysselissä (29 päivänä lokakuuta 1998) ja Vitoria-Gasteizissa (15 päivänä joulukuuta 1998), joissa alueviranomaiset esittivät lisäväitteitä huomautustensa tueksi.

II **TUEN KUVAUS**

II.1 ***Toimenpiteet***

Perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukainen menettely, jota myöhemmin laajennettiin, koski seuraavia toimenpiteitä:

— Demesan oikeus käyttää vuodesta 1996 lähtien maksutta 500 000 neliömetrin suuruista maa-aluetta Vitoria-Gasteizissa sijaitsevalla Júndizin teollisuusalueella ja ostaa kyseinen maa-alue myöhemmin markkinahintaa alhaisemmalla myyntihinnalla,

— Demesalle osana Ekimen-ohjelmaa ([5]) myönnetty tuki siltä osin kuin se ei noudata kyseisen tukiohjelman yleissääntöä, jonka mukaan sallittu tuki-intensiteetti on 10 prosenttia Demesalle todellisuudessa ([6]) aiheutuneista tukikelpoisista kustannuksista ottaen huomioon, että kyse ei ole strategisesta tai uusia työpaikkoja luovasta hankkeesta,

— veroetu, joka myönnetään 45 prosentin vähennyksenä yhtiöverona maksettavasta määrästä ([7]), sekä muut Álavan maakunnan yhtiöverojärjestelmänsä mukaisesti Demesalle myöntämät veroedut ([8]).

II.2 ***Edunsaaja***

Kyseisten toimenpiteiden edunsaaja on Vitoria-Gasteizin kunnan Júndizin teollisuusalueelle sijoittautunut Demesa-yhtiö, joka on Daewoo Electronics CO Ltd:n (jäljempänä 'Daewoo Electronics', kokonaan omistama tytäryhtiö. Daewoo Electronics puolestaan on eteläkorealaisen monikansallisen Daewoo-konsernin tytäryhtiö.

Vuonna 1971 perustettu Daewoo Electronics, johon kuuluu yhteensä 92 tehdasta ([9]), valmistaa kulutuselektroniikkaa ja kodinkoneita Etelä-Korean ja maailman markkinoille. Yhtiön myynti oli vuonna 1997 yhteensä 2,725 miljardia Yhdysvaltain dollaria ([10]).

II.3 ***Demesan ja Baskimaan alueviranomaisten välinen yhteistyösopimus***

Baskimaan alueviranomaiset ja Daewoo Electronics -yhtiö tekivät 13 päivänä maaliskuuta 1996 yhteistyösopimuksen, jolla yhtiö sitoutui perustamaan jääkaappitehtaan Baskimaahan. Alueviranomaiset puolestaan lupasivat tukea yhtiön investointeja erilaisin avustuksin. Sopimus tuli voimaan allekirjoituspäivänään.

Yhteistyösopimuksen kohdassa 3 lueteltiin avustukset ja muut edut, joita alueviranomaiset voisivat myöntää hankkeen toteuttamiseen; näitä olivat avustus, jota ei tarvitse maksaa takaisin ja jonka suuruus olisi 25 prosenttia hankkeeseen liittyvistä aineellisen käyttöomaisuuden hankinnoista ja käynnistyskustannuk-

([4]) EYVL C 266, 25.8.1998, s. 6.

([5]) Komission 13 päivänä joulukuuta 1996 päivätyllä kirjeellä (viitenumero SG (96) D/11028, valtiontuki N 529/96) hyväksymä järjestelmä. Järjestelmän perustamista koskeva Baskimaan aluehallituksen asetus (asetus N:o 289/1996, annettu 17 päivänä joulukuuta 1996) julkaistiin Baskimaan virallisessa lehdessä Boletín Oficial del País Vascossa nro 246, 23.12.1996, s. 20138.

([6]) Komissio päätti kantelijoiden toimittamien tietojen (jääkaappien tuotantolaitosten suunnitteluun erikoistuneen insinööritoimiston toteuttama tutkimus) perusteella tutkia myös sitä, oliko Demesalle aiheutuneita kustannuksia korotettu keinotekoisesti suuremman avustuksen saamiseksi.

([7]) Joulukuun 20. päivänä 1994 annettu Norma Foral 22/1994, kuudes lisäsäännös, Boletín Oficial del Territorio Histórico de Álava (BOTHA) nro 5, 13.1.1 1995, jonka voimassaoloa jatkettiin vuodeksi 1996 20 päivänä joulukuuta 1995 annetun Norma Foralin 33/1995 viidennellä lisä-säännöksellä (BOTHA nro 4, 10.1.1996) ja vuodeksi 1997 5 päivänä heinäkuuta 1996 annetun Norma Foralin 24/1996 poikkeussäännöksen 2.11 kohdalla (BOTHA nro 90, 9.8.1996) ja 18 päivänä joulukuuta 1996 annetun Norma Foralin 31/1996 seitsemännellä lisäsäännöksellä (BOTHA nro 148, 30.12.1996). Vuodeksi 1998 verohyvitys voitiin myöntää 19 päivänä joulukuuta 1997 annetun Norma Foralin 33/1997 yhdennentoista lisäsäännöksen nojalla (BOTHA nro 150, 31.12.1997) ja vuodeksi 1999 17 päivänä joulukuuta 1998 annetun Norma Foralin 36/1998 seitsemännen lisä-säännöksen nojalla (BOTHA nro 149, 30.12.1998).

([8]) Yhtiöveroa koskeva Norma Foral 24/1996.

([9]) Yhtymään kuuluu 33 tuotantolaitosta, 33 kaupallista tytäryhtiötä ja 19 sivukonttoria.

([10]) 2,388 miljardia euroa (helmikuun 1999 Inf€uron vaihtokurssin mukaan 1 euro = 1,1410 Yhdysvaltain dollaria).

sista, ja kaikki muut Baskimaassa yleisesti saatavilla olevat tuet ympäristönsuojelua, tutkimus- ja kehitystyötä sekä energiansäästöä koskeviin investointeihin.

Baskimaassa myönnettävän tuen enimmäisintensiteetti on 25 prosenttia nettoavustusekvivalenttina ilmaistuna ([11]) (pk-yritysten osalta 35 prosenttia).

Sopimuksen määräysten mukaan Daewoo Electronicsin oli perustettava yritys (Demesa), jonka päätoimipaikka sijaitsisi Baskimaassa. Uuden yrityksen oli laadittava myöhemmin liiketoimintasuunnitelma, joka alueviranomaisten oli ehdottomasti hyväksyttävä ennen kuin sopimus pantaisiin varsinaisesti täytäntöön. Tämä vuodet 1996—2001 kattava suunnitelma esitettiin alueviranomaisille syyskuussa 1996, ja sen mukaan yritykseen investoitaisiin 11 835 600 000 Espanjan pesetaa ([12]) ja luotaisiin 745 työpaikkaa. Myyntitoiminta oli tarkoitus aloittaa vuonna 1997 pääasiassa Espanjan markkinoilla sekä Ranskassa ja Italiassa, joista sitä laajennettaisiin vuonna 1998 Saksaan ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Suurin osa liikevaihdosta aiottiin aluksi saada kotimaan markkinoilta, mutta vientiä aiottiin kasvattaa vuosi vuodelta, kunnes sen osuus olisi 3—4 vuoden kuluttua 60 prosenttia yrityksen kokonaisliikevaihdosta.

II.4 *Ekimen-ohjelma ja Demesalle myönnetty avustus, jota sen ei tarvitse maksaa takaisin*

Kyseinen avustus, jota ei tarvitse maksaa takaisin, on suuruudeltaan 25 prosenttia aineelliseen käyttöomaisuuteen tehdyistä investoinneista. Siitä neuvoteltiin edellä mainitun 13 päivänä maaliskuuta 1996 tehdyn yhteistyösopimuksen yhteydessä ja se myönnettiin Baskimaan alueviranomaisten 24 päivänä joulukuuta 1996 tekemällä päätöksellä osana Ekimen-ohjelmaa, joka on komission 13 päivänä joulukuuta 1996 hyväksymä aluetukiohjelma.

Ekimen-ohjelma kattaa vuodet 1996—1998. Sen tavoitteena on aluekehityksen edistäminen ja työpaikkojen luominen. Järjestelmän mukaista tukea myönnetään avustuksina, joita ei tarvitse maksaa takaisin, tai korkotukilainoina ([13]) uusien tuotantolaitosten perustamiseen tai nykyisten infrastruktuurien laajentamiseen tai nykyaikaistamiseen. Tukikelpoiset kustannukset voivat aiheutua maa-alueista, rakennuksista ja tuotantolaitoksista.

Järjestelmän edunsaajina ovat muun muassa teollisuusyritykset ja kaivannaisteollisuuden yritykset. Ekimen-ohjelman mukaisia tukia myönnetään seuraavat ehdot täyttäviin investointeihin:

— investoinnin kohteena olevan hankkeen on oltava teknisesti, taloudellisesti ja rahoituksellisesti toteuttamiskelpoinen, ja hanke on toteutettava kolmen vuoden kuluessa tuen myöntämisestä,

— investoinnin on oltava yli 360 miljoonaa Espanjan pesetaa,

— hankkeen on mahdollistettava vähintään 30 työpaikan luominen,

— tukea ei voida myöntää kolmansille luovutetun tai samaan konserniin kuuluvan yrityksen valmistaman käyttöomaisuuden hankintaan,

— vähintään 30 prosenttia investoinnista on rahoitettava edunsaajayrityksen omin varoin.

Avustusten myöntämisedellytykset ja erityisesti niiden intensiteetti määräytyvät tiettyjen perusteiden mukaan. Komissio totesi 13 päivänä joulukuuta 1996 päivätyssä kirjeessä (viitenumero SG(96) D/11029), jolla se ilmoitti hyväksyvänsä Ekimen-ohjelman, näistä perusteista seuraavaa:

”Komissio katsoo, että avustuksia, joita ei tarvitse maksaa takaisin ja joiden enimmäismäärä on 25 prosenttia BAE ([14]), myönnetään seuraavin ehdoin: a) pääsääntöisesti 10 prosenttia, b) strategisille tai työpaikkoja luoville hankkeille 5 prosenttia, c) painopistealueilla toteuttaville hankkeille 5 prosenttia, ja d) hankkeille, jotka edistävät huomattavasti aluekehitystä tai työpaikkojen luomista 5 prosenttia”.

24 päivänä joulukuuta 1996 myönnetyn avustuksen intensiteetti on 25 prosenttia bruttoavustusekvivalenttina ilmaistuna, ja sen kokonaismäärä on siten 2 958 900 000 Espanjan pesetaa ([15]), joka maksetaan erä kerrallaan neljän vuoden jakson aikana seuraavan aikataulun mukaan:

(miljoonaa Espanjan pesetaa)

1996	30 500
1997	1 557 600
1998	759 900
1999	610 900

Avustuksen intensiteetti on 18,76 prosenttia nettoavustusekvivalenttina ilmaistuna, joka alittaa Baskimaalle asetetun enimmäisintensiteetin, 25 prosenttia nettoavustusekvivalenttina ilmaistuna.

Toisin kuin Demesan liiketoimintasuunnitelmassa arvioitiin, tuen myöntämisperusteena ollut yhteensä 11 835 600 000 Espanjan pesetan investointi toteutetaan saman nelivuotisjakson aikana, siis vuosina 1996—1999 eikä vuosina 1996—2001. Komissio ilmoitti epäilevänsä, voidaanko hanke toteuttaa kolmivuotisjakson aikana, mikä oli yksi avustuksen myöntämisedellytyksistä, mutta ilmoitti myöhemmin

([11]) Baskimaassa myönnettävien aluetukien enimmäismäärä Espanjan aluetukikartan mukaan (EYVL C 25, 31.1.1996, s. 3).
([12]) 71 133 388,63 euroa.
([13]) Korkotukilainojen korot voivat olla 2—5 prosenttiyksikköä nimelliskorkoja alhaisemmat.
([14]) BAE = bruttoavustusekvivalentti.
([15]) 17 783 347,16 euroa.

epäilystensä osoittautuneen turhiksi. Alueviranomaiset vahvistivat, että tuki maksettaisiin kolmen vuoden pituisen jakson aikana, mutta koska tuki myönnettiin 24 päivänä joulukuuta 1996, se maksettaisiin neljän vuoden talousarviomäärärahoista. Alueviranomaiset vahvistivat myös sen, että Demesan investointi mahdollistaisi 412 työpaikan luomisen vuosina 1996—1999.

Alueviranomaiset ovat toimittaneet kesäkuuhun 1998 ulottuvaa jaksoa koskevia tietoja, joiden mukaan Demesa on toteuttanut tähän mennessä 44 prosenttia investointien kokonaismäärästä. Kesäkuuhun 1998 mennessä oli lisäksi luotu 201 työpaikkaa ([16]).

II.5 *Álavan maakunnassa myönnettävät veroedut*

Baskimaan voimassa oleva verojärjestelmä perustuu 13 päivänä toukokuuta 1981 annetussa laissa 12/1981, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 4 päivänä elokuuta 1997 annetulla lailla 38/1997, säädettyyn taloussopimukseen (concierto económico). Taloussopimuksessa määrätään, että Álavan maakuntaneuvosto (Diputación Foral de Álava) voi tietyin ehdoin luoda oman verojärjestelmänsä ja ylläpitää ja säännellä sitä omalla alueellaan ([17]).

Álavan maakuntaneuvosto otti taloussopimuksen sille antamien toimivaltuuksien mukaisesti käyttöön seuraavat verotuet:

a) Verohyvitys, joka on 45 prosenttia investoinneista, jos niiden määrä ylittää 2 500 miljoonaa Espanjan pesetaa. Verohyvitys myönnetään yhtiöverona maksettavasta määrästä. Hyvityksen oli alun perin tarkoitus koskea vain 1.1.1995—31.12.1995 välisenä aikana tehtyjä investointeja, mutta tätä jaksoa pidennettiin myöhemmillä talousarviosäännöksillä 31 päivään joulukuuta 1997 saakka. Verohyvitykset, joita ei ole käytetty lopullisen verona maksettavan määrän riittämättömyyden vuoksi, voidaan siirtää käytettäviksi myöhempinä vuosina. Verohyvityksen myöntämispäätöksessä asetetaan myös hyvitystä koskevat määräajat, enimmäismäärät ja muut mahdolliset rajoitukset. Hankkeen valmisteluvaiheessa tehdyt investoinnit voidaan Álavan maakuntaneuvoston päätöksellä ottaa huomioon hyvityksen laskennassa. Demesalle myönnettiin verohyvitys Álavan maakuntaneuvoston 21 päivänä lokakuuta 1997 tekemällä päätöksellä 737/97.

b) Neljänä perättäisenä vuonna kunakin 99, 75, 50 ja 25 prosentin vähennys veron perusteena olevasta määrästä ([18]) alkaen ensimmäisestä vuodesta, jolloin veron perusteena oleva määrä on positiivinen; vähennys voidaan myöntää Álavaan sijoittautuneille uusille yrityksille, jotka investoivat vähintään 80 miljoonaa Espanjan pesetaa ja luovat vähintään 10 työpaikkaa.

c) Muut verona maksettavasta määrästä tehtävät vähennykset ([19]), jotka eivät kuitenkaan saa ylittää 40 prosenttia verojen kokonaismäärästä.

([16]) Espanjalaisessa sanomalehdessä (El País 11.11.1998) ilmestyneen ammattiyhdistystoimintaa koskevan lehtiartikkelin mukaan Demesa työllisti 170 henkilöä, joista 90 prosentilla ei ollut vakituista työsopimusta.

([17]) Ks. taloussopimuksen 6 artikla, sellaisena kuin se on muutettuna 4 päivänä elokuuta 1997 annetulla lailla 38/1997. Muidenkin baskimaakuntien (Vizcaya ja Guipúzcoa) neuvostoilla on toimivalta tässä asiassa.

III TIETOPYYNTÖ JA MENETTELYN ALOITTAMINEN

Espanjalle 16 päivänä joulukuuta 1997 päivätyllä kirjeellä tiedoksi antamassaan päätöksessä komissio:

— kehotti Espanjan hallitusta toimittamaan tarvittavat tiedot sen selvittämiseksi, oliko avustus, jota ei tarvitse maksaa takaisin, myönnetty osana Ekimen-ohjelmaa ja vastasivatko investointikustannukset todellisuudessa investoituja määriä,

— aloitti perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn tutkiakseen tiettyjä verotoimenpiteitä sekä maa-alueen maksutonta käyttöoikeutta ja sen myöhempää myyntiä markkinahinnasta poikkeavaan hintaan.

III.1 *Espanjan vastaus tietopyyntöön: osana Ekimen-ohjelmaa myönnetty avustus*

Espanja esitti seuraavat Baskimaan alueviranomaisilta saamansa tiedot, joita käsitellään yksityiskohtaisemmin jäljempänä.

Koska avustus, jonka määrä oli 25 prosenttia bruttoavustusekvivalenttina ilmaistuna vuosina 1996—1999 tehdyistä investoinneista, myönnettiin komission hyväksymän aluetukijärjestelmän mukaisesti, alueviranomaiset katsovat, ettei kyseinen avustus kuulunut ilmoitusvelvollisuuden soveltamisalaan. Saatuaan komission tietopyynnön (jonka komissio esitti edellä mainittujen kanteluiden seurauksena) alueviranomaiset kuitenkin ilmoittivat komissiolle avustuksen myöntämisestä. Alueviranomaiset korostivat lisäksi, että Demesan esittelemä hanke täytti kaikki Ekimen-ohjelman mukaiset myöntämisedellytykset ja myös hankkeen taloudellinen ja rahoituksellinen toteuttamiskelpoisuus oli taattu.

([18]) Ks. *Norma Foral* 24/1996, 26 artikla.

([19]) 15 prosenttia uuteen käyttöomaisuuteen tehdyistä investoinneista; 10 prosenttia investointivarausten kirjanpitoarvosta; 30 prosenttia tutkimus- ja kehitysinvestoinneista; 15 prosenttia ympäristönsuojeluinvestoinneista; 25 prosenttia viennin edistämiseksi tehdyistä investoinneista. Ks. Norma Foral 24/1996 37, 39, 41, 42 ja 43 artikla.

Avustuksen myöntämisedellytysten täyttymisen osalta alueviranomaiset totesivat erityisesti seuraavaa:

— Kodinkoneala on Baskimaan kannalta strateginen ala. Alueviranomaiset perustavat väitteensä alan strategisesta luonteesta kilpailuetua ja isoja tuotantoketjuja, klustereita, koskevaan teoriaan ([20]). Alueviranomaisten mukaan kodinkonealan klusterin osuus alueen bruttokansantuotteesta on 6 prosenttia, ja sitä voidaan tästä syystä pitää strategisena alana. Myös itse hanketta voidaan pitää strategisena siitä syystä, että Demesan sijoittautuminen Baskimaahan lisää yritysten välistä kilpailua alalla, jolle on ominaista se, että kilpailevat paikalliset yritykset eivät ole muodostaneet vahvaa ryhmittymää.

— On tärkeää ottaa huomioon se seikka, että kyseinen monikansallinen yhtiö investoi alueelle, jolla talouden taantuma aiheutti erityisen suuria vaikeuksia.

— Demesalle myönnetty avustus ei ylittänyt Ekimen-ohjelman mukaista enimmäis-intensiteettiä, joka on 25 prosenttia bruttoavustusekvivalenttina ilmaistuna ja vain 20 prosenttia nettoavustusekvivalenttina ilmaistuna. Avustus alittaa näin ollen Baskimaassa myönnettävälle tuelle asetetun enimmäismäärän (25 prosenttia nettoavustusekvivalenttina ilmaistuna).

— Se seikka, että investointi ei kohdistu Ekimen-ohjelman kannalta ensisijaisiksi luokiteltuihin alueisiin kuuluvaan alueeseen, ei merkitse sitä, etteikö Demesalle voitaisi myöntää avustuksia ohjelman enimmäismäärään saakka (25 prosenttia bruttoavustusekvivalenttina ilmaistuna). Alueviranomaisilla on laaja harkintavalta myöntää avustuksia kyseiseen enimmäismäärään asti.

— Kantelijoiden väitteelle, jonka mukaan Demesan todelliset investointikustannukset olisivat olleet vain puolet väitetystä määrästä, ei ole puolueettomia perusteita. Alueviranomaiset päättivät kuitenkin järjestää investointeja koskevan kuulemistilaisuuden.

— Ekimen-ohjelmaan sisältyy investointien valvonta- ja seurantamenettely, jonka avulla voidaan milloin tahansa tarkistaa, että todellisuudessa tehdyt investoinnit vastaavat maksetun avustuksen määrää.

III.2 ***Espanjan huomautukset***

III.2.1 **500 000 neliömetrin maaalueen maksuton käyttö ja sen myöhempi myynti markkinahinnasta poikkeavaan hintaan**

Alueviranomaiset väittävät, ettei Demesa ole koskaan käyttänyt 500 000 neliömetrin maa-aluetta maksutta. Viranomaiset esittivät todistusaineistoa tukeakseen väitettään, jonka mukaan yhtiön käyttämän ja myöhemmin ostaman maa-alueen pinta-ala oli vain 100 000 neliömetriä. Myynti virallistettiin omaisuuslainsäädännön erityisvaatimusten mukaisesti vasta sen jälkeen, kun jo aiemmin olemassa olleiden maa-alueiden jakaminen ja yhdistäminen oli saatettu päätökseen. Alueviranomaiset ovat toimittaneet lisäksi ilmakuvia, jotka osoittavat, että Demesa käytti varsinaisesti vain 100 000 neliömetrin suuruista aluetta kyseisestä maa-alueesta.

Myynnin aikana ilmeni kuitenkin ongelmia, jotka johtuivat siitä, että kyseisillä maa-alueilla toimi vuokratilallisia, jotka vaativat korvauksia tuotantolaitoksen rakentamisen takia menettämästään sadosta. Kauppa virallistettiin 30 päivänä joulukuuta 1997, eli vasta sen jälkeen kun asian käsittelemiseksi oli aloitettu toimeenpanomenettely, joka sovittiin tuomioistuimen ulkopuolella. Alueviranomaisten mukaan omistusoikeuden siirto voitiin toteuttaa vasta maa-alueen omistusta koskevan riidan ratkaisemisen jälkeen, sillä maa-alueen myyjä, Gazteiko Industria Lurra SA, halusi toimia vilpittömässä mielessä suhteessa ostajaan. Alueviranomaiset korostavat joka tapauksessa, että myynti tapahtui Espanjan lainsäädännön mukaisesti eikä myyntiehtoihin voida näin ollen katsoa liittyvän tukea.

Maa-alueen ostohinnan osalta voidaan todeta, että kantelijan toimittamat keskimääräiset hinnat (6 000—7 000 ESP/m^2) koskevat maa-alueita, joiden pinta-ala (1 000—10 000 m^2) on huomattavasti Demesan ostamaa aluetta (100 000 m^2) pienempi. Voidaan kohtuudella ajatella, että kymmenen kertaa suuremman maa-alueen neliöhinta on alhaisempi. Alueviranomaiset toimittivat näiden tietojen tueksi kahden riippumattoman asiantuntijan kaupan jälkeen laatimat selvitykset, joiden mukaan 100 000 neliömetrin rakennettujen maa-alueiden ostohinnat ovat 4 000—5 000 pesetaa neliömetriltä. Alueviranomaiset katsoivat näin ollen, että Demesan rakennetusta tontista maksama 4 125 pesetan neliöhinta on markkinaehtojen mukainen hinta.

Esitettyyn todistusaineistoon sisältyi myös varainhoitovuonna 1997 saatavilla olevia maa-alueita koskeva yleisarvio, jonka laatijaksi alueviranomaiset ilmoittivat Price Waterhouse -tilintar-

([20]) Alueviranomaiset viittaavat erityisesti professori Michael Porterin kilpailuetuteoriaan. Michael Porter on julkaissut esimerkiksi teoksen *The competitive advantage of nations*, The Free Press, New York, 1990, ja äskettäin ilmestyneen artikkelin "Clusters and the New Economics of Competition", *Harvard Business Review*, osa 76, nro 6, marras-joulukuu 1998, s. 79—90. Kyseisessä artikkelissa esitetyn määritelmän mukaan "klusterit" (*cluster*) ovat toisiinsa liitettyjen tietyn alan yritysten ja laitosten maantieteellisiä keskittymiä ("geographic concentrations of interconnected companies and institutions in a particular field", s. 78). Klustereihin kuuluu erikoistuotantopanosten (osien, koneiden ja palveluiden) toimittajia ja erikoisinfrastruktuurien tarjoajia. Klusterit ulottuvat usein jakelukanaviin ja asiakkaisiin sekä täydentävien tuotteiden valmistajiin. Klustereihin sisältyy myös sellaisia julkisen ja yksityisen sektorin laitoksia, jotka tarjoavat erikoiskoulutus-, tiedotus- ja tutkimuspalveluita sekä teknistä tukea. Määritelmän ydinkohta on ilmaus "maantieteellinen keskittymä". Kirjoittaja toteaa artikkelissaan lisäksi muun muassa, että hallituksen kehittyviin talouksiin soveltama politiikka toimii usein perusteettomasti klustereiden muodostamista vastaan. Esimerkiksi tuotantopaikkoja koskevat rajoitukset ja vaikeuksissa oleviin alueisiin kohdistettuihin investointeihin myönnetyt avustukset saattavat hajauttaa yrityksiä keinotekoisesti.

kastustoimiston. Kyseisen kertomuksen mukaan 50 000 neliömetrin suuruisten rakennettujen maa-alueiden yksikköhinta samalla alueella, jolla myös Demesan käyttämä maa-alue sijaitsee, on 4 481 Espanjan pesetaa neliömetriä kohden.

Alueviranomaiset toteavat lopuksi, että 10 päivänä heinäkuuta 1997 annettua komission tiedonantoa julkisten viranomaisten tekemiin maa-alueita ja rakennuksia koskeviin kauppoihin sisältyvistä tuista ([21]) ei voida soveltaa tähän tapaukseen, sillä kyseisestä maa-alueesta tehtiin ostopäätös ennen kyseisen tiedonannon antamista.

III.2.2 **Verotuet**

Espanja on toimittanut komissiolle Baskimaan alueviranomaisten laatiman erittäin yksityiskohtaisen kertomuksen Álavan maakunnassa sovellettavan verojärjestelmän perusteista ja toimivuudesta. Kertomuksen mukaan komissio ei ottanut menettelyä aloittaessaan riittävän laajasti huomioon maakunnan erityisen oikeusjärjestelmän (régimen foral) historiallista, perustuslaillista ja lainsäädännöllistä perustaa.

Erityisesti verotuksen osalta tämän erityisjärjestelmän viitekehys on edellä II.5 kohdassa mainittu taloussopimus.

Álavan maakuntaneuvosto antaa verotusta koskevan lainsäädäntövaltansa mukaisesti muun muassa yhtiöverotusta koskevia säännöksiä.

Alueviranomaiset katsovat, että nämä yhtiöveroa koskevat säännökset ovat yleisiä toimenpiteitä, joita ei tarvitse tutkia perustamissopimuksen 92 artiklan nojalla, koska niissä säädetään Álavan maakunnassa sovellettavasta yleisestä yhtiöverojärjestelmästä. Baskiviranomaisten mukaan komissio ei ottanut huomioon Espanjan oikeusjärjestelmän verohallinnon erityistä rakennetta katsoessaan, että kyseiseen järjestelmään saattaa sisältyä tukea siitä syystä, että sen mukaiset veroedut rajoittuvat yhtiöihin, jotka ovat sijoittautuneet jonkin jäsenvaltion alueelle tai joilla on taloudellisia yhteyksiä kyseiseen jäsenvaltioon kuuluvaan alueeseen.

Álavan maakuntaneuvosto ei myöskään myönnä verohyvityksiä harkinnanvaraisesti. Hyvityksen myöntämistä säännellään lailla, ja se tapahtuu siten ilman erityisiä toimenpiteitä. Alueviranomaiset muistuttavat, että Espanjan lainsäädännössä ei anneta mahdollisuutta eriytettyyn verokohteluun laissa nimenomaan säädettyjä tapauksia lukuun ottamatta. Myös erilliset verotussäännöt ovat kiellettyjä. Baskiviranomaisilla ei ole verohyvityksiin liittyvää harkintavaltaa. Kyseisen lainsäädännön mukaisesti verohyvityksen myöntämisestä tehdyn päätöksen (päätös 737/97) tarkoituksena on ainoastaan tarkistaa jo ennakolta, että verohyvityksen soveltamisedellytykset täyttyvät, ja lisäksi pyritään takaamaan oikeusvarmuus ja moitteeton varainhoito. Saadakseen oikeuden verohyvitykseen yrityksen on vain osoitettava, että hankkeen valmisteluvaiheessa tehtyjen investointien ja kyseisten investointien toteuttamisen välillä on syy-yhteys.

Demesalle päätöksen 737/97 nojalla myönnetyn verohyvityksen määrä oli 45 prosenttia sen tekemistä investoinneista. Kyseisen veroedun saaja ei voi hyötyä muista samoihin investointeihin kohdistuvista veroeduista.

Alueviranomaiset ovat esittäneet komissiolle kertomuksen, jonka mukaan Baskimaan verotus on muita Espanjan alueita kireämpi, vaikka siellä sovellettu veroaste on 2,5 prosenttia muiden alueiden veroastetta alhaisempi ja vaikka siellä on otettu käyttöön veroetuja, joita ei myönnetä muissa autonomisissa maakunnissa ([22]).

III.3 ***Huomautukset niiltä, joiden etua asia koskee***

Komissio sai kantelijoilta menettelyn aloittamista koskevia huomautuksia, joista voidaan esittää seuraava yhteenveto:

— Espanjan viranomaiset viivyttelivät tahallaan vastatessaan komissiolta saamiinsa kirjeisiin ja pyrkivät siten luomaan tilanteen, jossa ainoana mahdollisuutena olisi todeta ”tapahtuneet tosiasiat”. Kantelijat huomauttivat, että komission kesäkuussa 1996 (jolloin tukien maksaminen olisi ollut vielä mahdollista estää) esittämään ensimmäiseen tietopyyntöön annettiin ensimmäinen varsinainen vastaus vasta 11 päivänä helmikuuta 1997.

— Kodinkonealalla ja erityisesti siihen kuuluvalla jäähdytyslaitteiden alalla on ylikapasiteettia. Euroopan suurimmista valmistajista kolme (Electrolux, Whirlpool ja Fagor) on ilmoittanut tuotantolaitosten ja henkilöstön määrän supistamista koskevista suunnitelmista tai rakenneuudistuksista. Kantelijat huomauttavat tältä osin, että yhteisöjen tuomioistuin vahvisti asiassa Pyrsa (asiassa C-169/95, Espanja vastaan komissio, 14.1.1997 annettu tuomio) ([23]), että aluetuet eivät saa aiheuttaa alakohtaista ylikapasiteettia.

— Avustuksen myöntämisedellytyksiä ei ole täytetty seuraavista syistä:

i) hanketta ei toteuteta kolmen vuoden kuluessa,

([21]) EYVL C 209, 10.7.1997, s. 3.

([22]) ”Los principios y normas de armonización fiscal en el concierto económico”, Fundación Banco Bilbao Vizcaya, 1997.

([23]) Kok. 1997, s. I-135.

ii) hanke ei ole luonteeltaan strateginen eikä johda uusien työpaikkojen luomiseen; Ekimen-ohjelman myöntämisedellytysten mukaisesti avustusta voidaan myöntää vain 10 prosenttia bruttoavustusintensiteettinä ilmaistuna.

— Verohyvitys on laiton, sillä sen myöntämisestä ei ollut ilmoitettu ennakkoon komissiolle.

— Demesa käytti 500 000 neliömetrin maa-aluetta omistamatta sitä tai maksamatta siitä vuokraa; se sai maa-alueen maksuttomasta käytöstä 100 miljoonan Espanjan pesetan edun vuodessa. Samalla alueella sijaitsevien maa-alueiden neliöhinta on noin 6 000 pesetaa.

— Koneista ja laitteista aiheutuneet kustannukset on arvioitu liian suuriksi, ja avustuksen määrä on siitä syystä 51 prosenttia todellisista investointikustannuksista.

— Demesa ei ole täyttänyt Ekimen-ohjelman mukaan sille kuuluvaa velvollisuutta, jonka perusteella sen on rahoitettava toisen toimintavuotensa aikana 30 prosenttia kokonaisnettovaroistaan.

III.4 ***Espanjan vastaukset esitettyihin huomautuksiin***

Espanjan vastauksista kyseisiin huomautuksiin voidaan esittää seuraava yhteenveto:

— Alueviranomaiset katsovat toimittaneensa komissiolle riittävästi tietoja Ekimen-ohjelman soveltamisedellytysten täyttymisen arvioimiseksi. Viranomaiset vastaavat väitteeseen, jonka mukaan Demesa ei ole täyttänyt velvollisuuttaan rahoittaa toisen toimintavuotensa aikana 30 prosenttia kokonaisnettovaroistaan, muistuttamalla, että sovellettaessa Ekimen-järjestelmää Demesan sijoituksiin hankkeen toteuttamiselle asetettu kolmen vuoden määräaika lasketaan alkaneeksi tammikuussa 1997 eikä 24 päivänä joulukuuta 1996, joka on avustuksen myöntämispäivä. Kyseinen velvollisuus on näin ollen täytettävä vuoden 1998 eikä vuoden 1997 loppuun mennessä.

— Kantelijan mainitsemaa oikeuskäytäntöä (joka perustuu asiaan Pyrsa) ei voida soveltaa tähän tapaukseen. Toisin kuin Pyrsan hanke, Demesan hanke ei ole taloudellisesti riskialtis eikä Demesa ole vaikeuksissa oleva yritys.

— Kantelija ei ole esittänyt todisteita väitteelleen, jonka mukaan koneiden ja laitteiden kustannukset on arvioitu liian suuriksi.

IV **MENETTELYN LAAJENTAMINEN**

Saatuaan Espanjan vastauksen pyyntöön toimittaa tarvittavat tiedot sen tutkimiseksi, täyttääkö Demesalle myönnetty avustus, jonka bruttoavustusekvivalentti on 25 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista, Ekimen-ohjelman soveltamisedellytykset, komissio ilmoitti Espanjalle 4 päivänä kesäkuuta 1998 päivätyllä kirjeellä päätöksestään laajentaa menettely siihen osaan Demesalle myönnetystä avustuksesta, johon ei sovelleta Ekimen-ohjelman yleissääntöä, jonka mukaan hyväksyttävä tukiintensiteetti on 10 prosenttia todellisista tukikelpoisista kustannuksista.

IV.1 ***Espanjan huomautukset***

Alueviranomaiset toistivat väitteensä, jonka mukaan ne ovat täyttäneet kaikilta osin edellytykset, jotka on asetettu ehdoksi sille, että Demesalle voidaan myöntää Ekimen-ohjelman mukainen avustus, joka kattaa 25 prosenttia sen Vitoria-Gasteizissa toteuttamien investointien kustannuksista.

Viranomaiset muistuttavat, että hyväksyessään Ekimen-ohjelman (joulukuussa 1996) komissio paitsi hyväksyi ohjelman soveltamisessa käytettävät ”strategisen” ja ”työpaikkoja luovan” hankkeen määritelmät, ei tehnyt mitään alakohtaisiin näkökohtiin liittyviä varauksia lukuun ottamatta yleisluontoista viittausta aloihin, joista on annettu erityisiä suuntaviivoja mutta joihin kodinkoneala ei kuitenkaan kuulu.

Ekimen-ohjelmassa tehdään ero ”strategisten hankkeiden” ja ”strategisten alojen” välillä, mutta molemmat antavat oikeuden Ekimen-ohjelman hyväksymisestä annetun asetuksen 10 artiklan mukaiseen 5 prosentin lisätukeen.

Kaikki hankkeet, jotka täyttävät komission ohjelmalle hyväksymät puhtaasti määrälliset perusteet, luokitellaan strategisiksi hankkeiksi. Komissiolla ei ole oikeutta muuttaa näitä perusteita rikkomatta samalla perustellun luottamuksen ja oikeusvarmuuden periaatteita.

Alueviranomaiset ovat lisäksi väittäneet, että kodinkoneala voidaan oikeutetusti luokitella Baskimaan kannalta strategiseksi alaksi, sillä sen osuus alueen bruttokansantuotteesta on 6 prosenttia. Baskimaan kilpailukyvyn parantamista koskevassa ohjelmassa ”suuret kodinkoneet” sisältyvät ensisijaisiin klustereihin. Tämä määritelmä perustuu kilpailuedun luonteeseen ja laajuuteen sekä siihen, kuinka paljon lisäarvoa ja uusia työpaikkoja Baskimaahan syntyy kyseisten yritysten ansiosta.

Alueviranomaiset muistuttavat, että ohjelman mukaan työpaikkojen luomista on arvioitava puolueettomien tietojen perusteella eikä, kuten komissio väitti menettelyä laajentaessaan, Demesan investointien alakohtaisten vaikutusten perusteella. Viranomaisten mukaan tämä vahvistetaan alueellisia valtiontukia koskevissa suuntaviivoissa, joiden mukaan työpaikkojen nettoluomista on arvioitava yksinomaan tietyssä tuotantolaitoksessa luotujen uusien työpaikkojen määrän perusteella.

Komissio ei ole toimittanut viranomaisille tarkkoja numerotietoja, joiden perusteella voitaisiin määritellä ala, jolla on ylikapasiteettia. Väitteessä, jonka mukaan 95 prosenttia laitemyynnistä koostuu laitekannan uusimisesta, ei ilmoiteta, mistä tuotteesta ja ajankohdasta on kyse. Myöskään väitteessä, jonka mukaan Euroopan markkinat ovat supistuneet viimeisten kahden vuoden aikana 5 prosenttia, ei ilmoiteta alaa, jolla myynti on laskenut. Puhuttaessa yli 4 miljoonan yksikön ylikapasiteetista jääkaappien ja pakastimien tuotannossa ei mainita mitään tiettyä ajankohtaa.

Alueviranomaisten toimittamat luvut perustuvat tästä asiasta kantelun tehneiden ANFEL:in ja CECED:in sekä Espanjan markkinoiden suurimman jakeluyhtiön, Master Cadenan, toimittamiin tietoihin. Viimeksi mainittu yhtiö väittää, että kodinkoneista saatu liikevaihto kasvoi 3 prosenttia vuonna 1997. Jääkaappien osalta kasvua oli 4,4 prosenttia. CECED:iltä saatujen numerotietojen mukaan myyty yksikkömäärä oli 1 000 066 vuonna 1996 ja kasvoi 1 133 350 yksikköön vuonna 1997. Myyty yksikkömäärä kasvoi Saksaa ja Itävaltaa lukuun ottamatta myös muissa jäsenvaltioissa. Espanjassa valmistettujen jääkaappien yksikkömäärä kasvoi vuoden 1996 1 308 844 yksiköstä 1 456 019 yksikköön vuonna 1997. Alueviranomaisten mukaan Consumer Europe -kuluttajajärjestö arvioi, että jääkaappien myynti (yksikköinä ilmaistuna) Euroopan markkinoilla kasvaa 10 prosenttia vuosina 1996—2001.

Alueviranomaiset viittaavat lopuksi Euroopan suurimman kodinkonevalmistajan, Electroluxin pääjohtajan vuoden 1998 huhtikuussa antamaan lausuntoon, jonka mukaan kodinkoneiden myynti kasvoi 4 prosenttia vuonna 1997 ja kehitys jatkui myönteisenä myös vuonna 1998.

Alueviranomaiset vastasivat väitteeseen Demesan investointikustannusten keinotekoisesta yliarvostuksesta toimittamalla komissiolle yksityiskohtaisia tietoja todellisten investointien valvontamenettelyistä. Viranomaiset vakuuttivat myös, että avustuksen maksamisen ehtona on, että investoinnit on toteutettu käytännössä. Viranomaisten toimittamat yksityiskohtaiset tiedot koskivat kesäkuun 1997 ja syyskuun 1997 välisenä aikana toteutettua valvontaa.

Demesan todellisista investointikustannuksista esitettyjen epäilyjen hälventämiseksi esitettiin tilintarkastuskertomus, jonka oli laatinut komission toimeksiantoja säännöllisesti tekevä konsultti ja jossa todettiin muun muassa seuraavaa:

— Rakentamattoman maa-alueen hinta (Vitoria-Gasteizissa sijaitsevan) Júndizin teollisuusalueella on 5 000 Espanjan pesetaa neliömetriä kohden. Demesan rakennetusta maa-alueesta maksama lopullinen 4 125 pesetan neliöhinta on markkinahinta, josta on myönnetty tavanmukainen alennus maa-alueen pinta-alan perusteella. Kertomuksen päätelmissä tarkastellaan konsultin ja alueviranomaisten esittämien arvioiden välisiä eroja (sarakkeessa "Konsultin esittämä arvio" maa-alueen hinnaksi on merkitty 500 miljoonaa pesetaa (tai 5 000 ESP/m^2), kun taas sarakkeessa "Demesa" hinnaksi on merkitty 413 miljoonaa ([24]) pesetaa (tai 4 125 ESP/m^2)).

— Rakennusten ja rakennustöiden kustannukset ovat rakennusalalla vallitsevan hintatason mukaiset.

— Tähän mennessä asennettujen koneiden ja laitteiden arvioidut kokonaiskustannukset ovat 2 449 000 000 Espanjan pesetaa (14 718 786,44 euroa) varrattuna Demesan laskelmien mukaiseen 2 500 771 550 pesetan (15 029 939,72 euron) summaan. Konsultin arvioiden mukaan kustannukset jakautuvat seuraavasti:

Koneet	1 565 miljoonaa pesetaa ([25])
Laitteet	819 miljoonaa pesetaa ([26])
Lisälaitteet	65 miljoonaa pesetaa ([27])

— Kertomuksessa ei esitetä perusteita väitetyille 525 miljoonan pesetan asennus- ja käynnistyskustannuksille.

Kertomuksen mukaan Demesan nykyinen tuotantokapasiteetti on 140 000 yksikköä jääkaappeja, joiden vetoisuus on 310 tai 370 litraa. Kapasiteetti on tarkoitus nostaa tulevaisuudessa 600 000 yksikköön. Jotta päästäisiin tähän tuotantomäärään, kertomuksen laatineen tilintarkastajan mukaan on otettava käyttöön uusi tuotantolinja ja siirryttävä kaksivuorotyöhön tai rakennettava kapasiteetiltaan nykyistä tehdasta vastaava uusi tehdas.

IV.2 ***Huomautukset niiltä, joiden etua asia koskee***

Niiltä, joiden etua asia koskee, saatuihin huomautuksiin sisältyneistä uusista tiedoista voidaan esittää seuraava yhteenveto:

— Alueviranomaisten väite, jonka mukaan kilpailun lisääminen kyseisellä alalla edellyttää tukien myöntämistä kilpailevalle yritykselle, on epäjohdonmukainen, yleisen käsityksen vastainen eikä tee hankkeesta strategista. Espanjan markkinoilla on jo nyt kilpailua. Kyseinen väite pitäisi paik-

([24]) Tämä summa poikkeaa hieman 412,5 miljoonan pesetan summasta, joka saadaan kertomalla maa-alueen pinta-ala (100 000 m^2) sen neliöhinnalla.

([25]) Kustannukset eurooppalaisten valmistajien toimittamien tietojen mukaan. Demesan ilmoittamia kustannuksia ei anneta.

([26]) Kustannukset eurooppalaisten valmistajien toimittamien tietojen mukaan. Laitteet hankittiin Daewoo Electronicsilta (Demesan ainoa osakas), ja niiden hinta oli 718 565 011 pesetaa. Osa laitteista (300 miljoonan pesetan arvosta) asennettiin muihin yhtiöihin.

([27]) Kustannukset eurooppalaisten valmistajien toimittamien tietojen mukaan.

kansa vain siinä tapauksessa, että viitemarkkinat olisivat Baskimaan muodostamat maantieteelliset markkinat ja jos kyseiset markkinat olisivat lisäksi suojatut; viitemarkkinat muodostuvat kuitenkin Euroopan markkinoista.

— Luodut työpaikat ovat epävarmoja ja niistä maksetaan erittäin pientä palkkaa ([28]).

— Jos ennakkoarviot toteutuvat, Demesa tuottaa Euroopan markkinoille 600 000 lisäyksikköä, mikä vaikeuttaa entisestään alalla vallitsevaa ylikapasiteettia, joka on laskelmien mukaan 5 000 000 yksikköä.

Näiden näkökohtien ja tilanteen vakavuuden vuoksi ne, joiden etua asia koskee, pyysivät komissiota määräämään Demesalle myönnetyn tuen maksettavaksi tilapäisesti takaisin, kunnes asiasta on tehty lopullinen päätös.

IV.3 *Espanjan vastaukset huomautuksiin*

Espanja vastasi niiden, joiden etua asia koskee, esittämiin huomautuksiin toistamalla jo aiemmin menettelyn aikana esittämänsä väitteet ja torjui mahdollisuuden, että komissio voisi määrätä jo myönnetyn tuen maksettavaksi takaisin.

V **TUEN ARVIOINTI**

Perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa määrätään, että jollei perustamissopimuksessa toisin määrätä, tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

V.1 *Jääkaappien markkinat Euroopassa*

Demesan liiketoimintasuunnitelman mukaan Álavassa sijaitsevan tehtaan vuotuinen tuotantokapasiteetti on tarkoitus nostaa 600 000 yksikköön viimeistään vuonna 1999, ja 30 prosenttia tästä määrästä aiotaan myydä Espanjan markkinoilla ja 70 prosenttia muilla markkinoilla (pääasiassa Ranskassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa). Tehtaassa valmistetaan jääkaappi-pakastinyhdistelmiä, joissa käytetään no-frost-järjestelmää.

Tämä investointi on osa Daewoo Electronicsin yleistä liiketoimintastrategiaa ([29]), jonka tavoitteena on, että yhtiö nousisi vuonna 2002 maailman johtavaksi jääkaappien valmistajaksi, jonka osuus kyseisen tuotteen kokonaismarkkinoista olisi noin 12 prosenttia ja vuotuinen tuotantotavoite 7 miljoonaa yksikköä, joista 5 miljoonaa yksikköä aiotaan valmistaa Etelä-Korean ulkopuolella sijaitsevissa 12 tuotantolaitoksessa. Yritys aikoo investoida noin 1 000 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria kahdeksan uuden tehtaan rakentamiseen päästäkseen tavoittelemaansa noin 12 prosentin markkinaosuuteen maailman jääkaappimarkkinoista. Euroopassa sijaitsevan neljän tehtaan tuotantokapasiteetti aiotaan pitää vuoteen 2002 asti 1,5 miljoonassa yksikössä ([30]), joka on 13 prosenttia Euroopan arvioidusta tuotantokapasiteetista vuonna 2001.

Komission tietojen mukaan kysyntä ja tuotanto vaihtelee maittain seuraavasti ([31]):

([28]) Ks. alaviite 16.

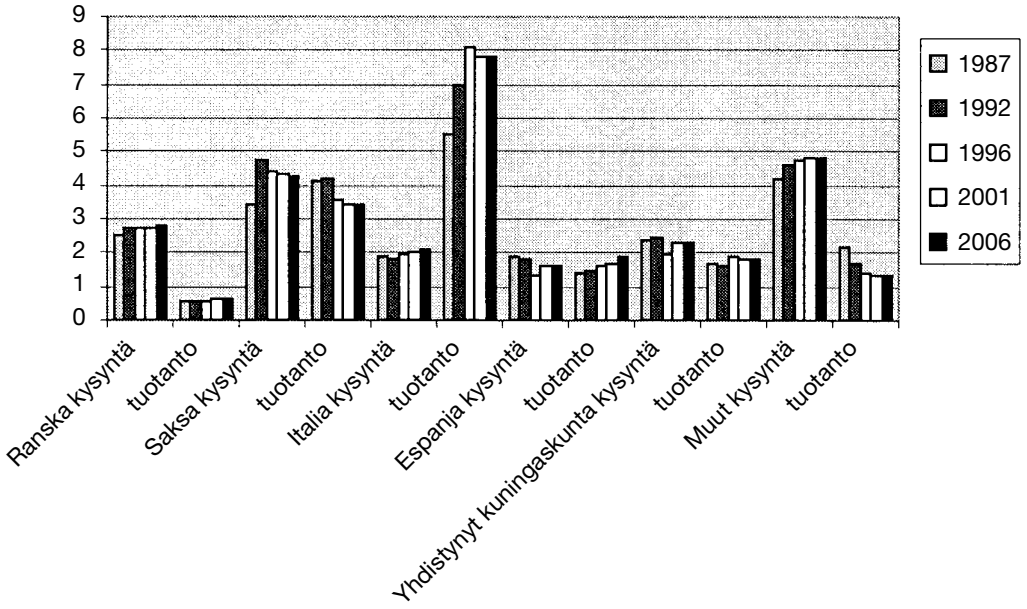
([29]) Daewoo Electronics oli tutkinut myös mahdollisuutta perustaa tehdas Verduniin (Ranskaan), jossa olisi luotu tehtaan ansiosta 300 uutta työpaikkaa. CECED teki kantelun myös tuista, jotka Ranskan viranomaiset olivat suunnitelleet myöntävänsä kyseisen tehtaan perustamiseksi tehtäviin investointeihin. Komissio pyysi joulukuussa 1997 asiasta tietoja Ranskan viranomaisilta. Viranomaiset ilmoittivat komissiolle, että Daewoo Electronics oli perunut hankkeen.

([30]) "Aims To Lead Global Refrigerator Market", kesäkuu 1997, http://www.dwe.daewoo.co.kr/news.

([31]) Raportti "World Major Household Appliances to 2001", The Freedonia Group Inc., maaliskuu 1998. Ks. myös Financial Times, 2.7.1997, s. 13. "Rough and tumble industry. Domestic appliance groups are adopting varied tactics to boost market share in Europe's stagnant market", jossa todetaan, että jääkaappien ja uunien markkinat ovat kypsät markkinat.

Jääkaappien ja pakastimien kysyntä ja tuotanto

(miljoonaa yksikköä), 1987—2006

Ranska: Jääkaappien ja pakastimien kysyntä pysyy suhteellisen vakaana, noin 2,7 miljoonassa yksikössä vuotta kohden. Ranska ei ole merkittävä tuottajamaa, ja noin 75 prosenttia kysynnästä tyydytetään Saksasta ja Italiasta tuoduilla tuotteilla. Ranskan markkinoiden markkinajohtajia ovat seuraavat tuotemerkit: Brandt, Electrolux, Whirlpool ja Bosch-Siemens.

Saksa: Jääkaappien ja pakastimien kysynnän odotetaan supistuvan hieman ja laskevan 4,4 miljoonasta yksiköstä vuonna 1996 4,3 miljoonaan yksikköön vuonna 2001. Tuotanto vuonna 1992 oli 4,2 miljoonaa yksikköä, mutta laski 4 miljoonaan yksikköön vuonna 2001. Vuonna 1996 jääkaappien tuotanto oli 2,8 miljoonaa yksikköä, joista Bosch-Siemensin osuus oli 30 prosenttia.

Italia: Markkinoita hallitsevat jääkaappi-pakastinyhdistelmät, koska kotitalouksissa on puutetta tilasta. Kotitalouksien kylmälaitteiden markkinoiden odotetaan kasvavan 0,7 prosenttia vuoteen 2001 mennessä. Italia on yksi tärkeimmistä jääkaappien ja pakastimien valmistajamaista. Sen tuotanto vuonna 1996 oli 8 miljoonaa yksikköä, josta 75 prosenttia vietiin ulkomaille. Markkinajohtaja on Electrolux, joka valmisti 30 prosenttia vuonna 1996 valmistettujen yksiköiden kokonaismäärästä. Myös Whirlpoolilla on suuri markkinaosuus: 25 prosenttia myynnistä.

Espanja: Jääkaappien kysyntä vuosina 1992—1996 pieneni 1,84 miljoonasta yksiköstä 1,36 yksikköön. Kysynnän odotetaan kasvavan 3,3 prosenttia vuosina 1996—2001 ja olevan vuonna 2001 1,60 miljoonaa yksikköä. Kasvu on osoitus markkinoilla vallitsevasta kehityssuuntauksesta, jonka mukaan käytössä olevaa laitekantaa aletaan vähitellen uusia. Tuotanto nousee vuosina 1996—2001 1,58 miljoonasta yksiköstä 1,7 miljoonaan yksikköön. Fagor on yksi suurimmista valmistajista, ja se valmistaa vuosittain 700 000 yksikköä ([32]), joka on noin 40 prosenttia kokonaistuotannosta.

Yhdistynyt kuningaskunta: Jääkaappien ja pakastimien kysyntä laski vuoden 1992 2,46 miljoonasta yksiköstä 1,935 miljoonaan yksikköön vuonna 1996. Myynnin odotetaan kuitenkin kasvavan noin 3,4 prosenttia vuodessa ja yltävän 2,3 miljoonaan yksikköön vuonna 2001. Tuotanto pysyy kuitenkin ennallaan, sillä tuontijääkaappien ja -pakastimien suosio on kasvussa.

Muut Länsi-Euroopan maat: Muiden maiden markkinat ovat kypsät, ja tilanne niillä pysyykin vakaana. Kysyntä pysyy edelleen noin 4,8 miljoonassa yksikössä, ja 75 prosenttia alan myynnistä katetaan tuonnilla. Tuotanto on laskenut vuodesta 1992 ja vakiintunee noin 1,4 miljoonaan yksikköön.

Länsi-Euroopan jääkaappi- ja pakastinmarkkinat ovat kypsät, ja suurimmalla osalla kotitalouksista on erillinen jääkaappi ja pakastin. Jääkaappi-pakastinyhdistelmien suosio kuluttajien keskuudessa on kasvussa, mutta markkinoiden ei odoteta kasva-

([32]) Ks. http://www.fagorelectrodomesticos/mcc.es. Fagor kuuluu Mondragón Corporación Cooperativa -konserniin (MCC), (http://mondragon.mcc.es/spanish/indice.html), jonka pääkonttori on Mondragónissa (Guipúzcoa, Baskimaa). MCC:llä on yli 100 tytäryhtiötä ja sivukonttoria ja se saa 29 prosenttia liikevaihdostaan Espanjan ulkopuolella harjoittamastaan toiminnasta. MCC onkin Baskimaan tärkein teollisuuskonserni ja kuuluu Espanjan viiden suurimman konsernin joukkoon. Sen liikevaihto vuonna 1997 oli 726 706 miljoonaa Espanjan pesetaa (4 367 591 023,28 euroa, josta 86 000 pesetaa (516 870 409,77 euroa) saatiin kodinkoneiden myynnistä, ja vuonna 1992 354 247 miljoonaa pesetaa. MCC-konsernin palveluksessa työskentelee 34 397 työntekijää ja sen varallisuudeksi arvioidaan 1 541 621 miljoonaa pesetaa (9 265 328 813,72 euroa). Konsernilla on neljä tehdasta Aasiassa, neljä Latinalaisessa Amerikassa ja kaksi Afrikassa (lisäksi jääkaappitehtaat Argentiinassa ja Marokossa).

van, sillä kotitaloudet uusivat yleensä erilliset jääkaapit ja pakastimet jääkaappi-pakastin-yhdistelmillä. Kysynnän odotetaan näin ollen kasvavan vuoteen 2001 mennessä vain 0,6 prosenttia vuodessa (18 miljoonaan yksikköön), koska laitekannan uusimisen osuus myynnistä on noin 94 prosenttia ([33]).

Electrolux (Ruotsi) on Länsi-Euroopan suurin jääkaappien ja pakastimien valmistaja ja toiseksi suurin valmistaja on Bosch-Siemens (Saksa). Muita suuria valmistajia ovat Whirlpool (Yhdysvallat) ja Merloni (Italia). Fagor Electrodomésticos on Espanjan markkinajohtaja ([34]).

Jääkaappien tuotannon ylikapasiteetiksi vuonna 1997 arvioidaan noin 5 miljoonaa yksikköä ([35]). Espanja ei ole toimittanut ylikapasiteettia koskevia numerotietoja. Markkinoilla vallitseva tilanne on pakottanut alan laajaan rakennemuutokseen, joka on merkinnyt, kuten edellä mainituista tiedoista ilmenee, kapasiteetin supistamista, tuotannon siirtämistä ja työpaikkojen määrän alenemista, mitä kuvastaa muun muassa monien Electroluxin Euroopassa sijaitsevien tuotantolaitosten sulkeminen: Spennymoorissa (County Durham, Yhdistynyt kuningaskunta) sijaitseva jääkaappitehdas, jonka tuotantokapasiteetti on 320 000 yksikköä, suljetaan keväällä 1999, jolloin menetetään 650 työpaikkaa; Electrolux on ilmoittanut myös Lutonin (Yhdistynyt kuningaskunta) tehtaan sulkemisesta, mikä merkitsee 650 työpaikan häviämistä; Porin (Suomi) jääkaappituotanto siirretään muualla Euroopassa sijaitseviin tehtaisiin, ja Porista häviää tuolloin 200 työpaikkaa; Unkarissa on suljettu arkkupakastintehdas, jonka myötä menetettiin 200 työpaikkaa ([36]) ([37]). Whirlpool ilmoitti vuoden 1995 vuosikertomuksessaan aikovansa supistaa noin 15 prosenttia Länsi-Euroopan tehtaiden henkilöstön kokonaismäärästä. Whirlpool ilmoittikin syyskuussa 1997 vähentävänsä henkilöstöään 4 700 työntekijällä, joista suurin osa Länsi-Euroopan tehtailta ([38]). Whirlpoolin Euroopan tehtaiden palveluksessa on 11 000 työntekijää (vuoden 1997 puolivälissä), jotka työskentelevät 11 tehtaassa, joista Cassinettan (Italia) ([39]), Calwin (Saksa) ja Trenton (Italia) tehtaissa valmistetaan jääkaappeja. MCC-konserni, joka omistaa Fagorin, lopetti vuonna 1998 jääkaappien valmistuksen Basaurissa (Baskimaassa), mikä merkitsi 180 työpaikan menettämistä. Myös Merloni ilmoitti vuoden 1997 vuosikertomuksessaan ([40]), että kodinkonemarkkinoiden elpyminen ei ole johtanut hintatason kohoamiseen, sillä alalla on otettu käyttöön käyttämätöntä kapasiteettia.

Edellä esitetty analyysi osoittaa lisäksi, että alalla käydään vilkasta kauppaa jäsenvaltioiden välillä, minkä myös Eurostatin tiedot vahvistavat ([41]). Kaikki kyseistä alaa koskevat tukitoimenpiteet vaikuttavat näin ollen väistämättä jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja kilpailuun.

V.2 *Vahvistetut tukiosat*

Komissio vahvistaa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan nojalla aloittamassaan menettelyssä seuraavien 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tukien olemassaolon:

V.2.1 **Maksuton käyttöoikeus 100 000 neliömetrin maa-alueeseen**

Komissio on ottanut huomioon Baskimaan alueviranomaisten antamat selvitykset vaikeuksista, jotka aiheutuivat maanviljelijöiden toimimisesta alueella, jonne Daewoo Electronics aikoi sijoittaa tehtaansa, ja siitä, että kauppa voitiin virallistaa vasta sen jälkeen, kun jaetut ja yhdistetyt maa-alueet oli merkitty maarekisteriin.

Ei ole kuitenkaan esitetty todisteita siitä, että Demesalle olisi aiheutunut kustannuksia sen jakson aikana, jona se piti tonttia hallussaan rakentaakseen sille tehtaan ja joka ulottui ostosopimuksen allekirjoittamisesta lokakuussa 1996 myyntihinnan todelliseen maksupäivään saakka. Komissiolle ei ole ilmoitettu myöskään päivää, jona Demesa maksoi myyntihinnan.

Rakennustyöt alkoivat komissiolle toimitettujen tietojen mukaan tammikuussa 1997. Maanviljelijät ottivat 13 päivänä tammikuuta 1997 asianajajansa kautta yhteyttä maa-alueen myynnistä vastaavaan kiinteistöalan yhtiöön, Gasteizko Industria Lurra SA:han ([42]) ja valittivat tälle, että Demesan tehtaan rakentaminen tuhoaisi heidän satonsa.

Tontin myyntihintaa ei ollut maksettu ennen syyskuuta 1997. Alueviranomaisten toimittama asiakirja, joka koski Demesan

([33]) Ks. alaviite 31.
([34]) Ks. alaviite 32.
([35]) CECED:ltä menettelyn aikana saatujen tietojen mukaan.
([36]) "Electrolux to phase out production at two UK factories", 14.10.1997, http://www.electrolux.se/corporate/pressnotes.
([37]) "Electrolux intends to move production from refrigerator factory in Finland", 27.10.1997, http://www.electrolux.se/corporate/pressnotes.
([38]) Ks. http://www2.whirlpool.com/htm/corp/investor.
([39]) Whirlpool-konsernin suurin tehdas Länsi-Euroopassa.
([40]) Ks.http://www.merloni.it/fr_azi.htm.

([41]) Yhteisön jäsenvaltioiden välinen kauppa taloustyyppisillä jääkaapeilla (CN-koodit 8418 21, 8418 22 ja 8418 29) oli vuonna 1996 arvoltaan 677 692 000 euroa ja vuonna 1997 vastaavasti 732 189 000 euroa. Espanjassa valmistettujen taloustyyppisten jääkaappien osuus tästä myynnistä oli 6,91 prosenttia (1996) ja 7,67 prosenttia (1997). Espanjaan muista jäsenvaltioista tuotujen tuotteiden osuus oli vastaavasti 8,23 prosenttia (1996) ja 7,41 prosenttia (1997). Erillisillä ulko-ovilla varustettujen jääkaappien ja jääkaappi-pakastinyhdistelmien (lukuun ottamatta siviiliilma-aluksissa käytettäviä yhdistelmiä) (CN-koodit 8418 10 91 ja 8418 10 99) kauppa oli vuonna 1996 arvoltaan 484 470 000 euroa ja vuonna 1997 555 665 000 euroa. Espanjassa valmistettujen yhdistelmien osuus tästä myynnistä oli 19,41 prosenttia (1996) ja 17,72 prosenttia (1997). Espanjaan muista jäsenvaltioista tuotujen tuotteiden osuus oli 10 prosenttia (1996) ja 9,42 prosenttia (1997).
([42]) Alueviranomaisten toimittamien tietojen mukaan Gasteizko Industria Lurra SA:n osakkuus jakautuu seuraavasti: Vitoria-Gasteizin maakuntahallitus (58,22 %) ja SPRILUR SA (41,78 %). SPRILUR SA on puolestaan Baskimaan aluehallituksen määräysvallassa, sillä aluehallitus omistaa 95,52 prosenttia sen osakkeista.

tekemiä investointeja ja joka annettiin 10 päivään syyskuuta 1997 ulottuvan jakson kattaneiden tutkimusten jälkeen, osoittaa selvästi, että ainoastaan rakennusta eikä maa-aluetta pidettiin todellisena investointina, joka oikeuttaisi tukeen. Eräässä toisessa asiakirjassa mainitaan marras-joulukuuta 1997 koskevassa sarakkeessa maa-aluetta koskeva 413 miljoonan Espanjan pesetan tuki (ks. 24 päivänä heinäkuuta 1998 päivätyn kirjeen liite III).

Näistä syistä ja alueviranomaisten toimittamien tietojen perusteella on oikeutettua väittää, että Demesa piti vähintään helmikuusta 1997 lokakuuhun 1997 ulottuvan jakson aikana hallussaan maa-aluetta, jolle se aikoi rakentaa tai rakennuttaa tehtaan, maksamatta alueesta myyntihintaa ja joutumatta maksamaan alueesta minkäänlaisia käyttökustannuksia.

Alueviranomaiset väittävät, että kauppa voitiin vahvistaa virallisesti vasta 30 päivänä joulukuuta 1997 tontin hallintaoikeutta koskeneen riidan takia. Viranomaiset viittaavat tässä yhteydessä vuokraviljelijöille Espanjan lainsäädännön nojalla ja vilpittömän mielen sääntöjen mukaan kuuluviin oikeuksiin, jotka sulkevat pois mahdollisuuden sellaisen maa-alueen omistusoikeuden siirtoon, jonka hallintaoikeudesta riidellään. Kauppa vahvistettiin näistä syistä virallisesti vasta sen jälkeen, kun riita oli saatu ratkaistuksi. Koska nämä edellytykset perustuvat siviilioikeuden periaatteiden ja sääntöjen soveltamiseen, alueviranomaiset päättelevät, että niitä on pidettävä perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle jäävänä yleisenä toimenpiteenä.

Komissio huomauttaa joka tapauksessa, ettei vilpittömän mielen periaate eikä vuokraviljelijöiden läsnäolo tontilla estänyt Demesaa aloittamasta, jatkamasta ja saattamasta päätökseen tehtaan rakentamista vuoden 1997 aikana. Demesa maksoi kyseisen jakson aikana suoritetuista rakennustöistä maksuja eikä aikaillut vaatiessaan avustusta, joka kattaisi 25 prosenttia jo pystytetyistä rakennuksista aiheutuneista kustannuksista. Se, että kauppakirjaa ei ollut vahvistettu virallisesti, ei muuta millään tavoin sitä, että Demesa käytti maa-aluetta joutumatta maksamaan siitä rahallista vastinetta, jota maa-alueen myyvällä yhtiöllä olisi ollut oikeus vaatia.

Jos Demesa ei alueviranomaisten varotoimenpiteistä huolimatta olisi käyttänyt maa-aluetta eikä olisi alkanut rakentaa sille tehdasta kyseisten viranomaisten hyväksymässä investointisuunnitelmassa esitetyn aikataulun mukaisesti, avustuksen maksaminen olisi vaarantunut. Demesa sai siten ilmeistä hyötyä maa-alueen käytöstä ja rakennustöiden välittömästä aloittamisesta.

Komissio katsoo näin ollen, että Demesa sai toimenpiteestä edun, joka vastasi maa-alueen hinnan jättämistä maksamatta yhdeksän kuukauden ajan, lähtien siitä ajankohdasta, kun se otti maa-alueen hallintaansa tehtaan rakentamista varten (helmikuu 1997), siihen saakka, kun se maksoi alueen myyntihinnan (aikaisintaan marraskuussa 1997); muiden vertailukohtien tai laskennassa käytettävien seikkojen puuttuessa edun suuruuden voidaan arvioida vastaavan korkotuloja, jotka saadaan maa-alueen hintaa vastaavan summan sijoittamisesta yhdeksän kuukauden ajaksi, oikaistuna V.2.2 kohdan lopussa kuvatulla tavalla. Sovellettava korko on vuoden 1997 viitekorko ([43]). Taloudellisen edun suuruudeksi saadaan tämän laskentamenetelmän avulla 184 075,79 euroa ([44]) (30 627 635 Espanjan pesetaa), ja etu katsotaan perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi tueksi.

V.2.2 **Maa-alueen myynti markkinahinnoista poikkeavaan hintaan**

Alueviranomaiset väittävät, että 10 päivänä heinäkuuta 1997 annettua tiedonantoa ([45]) ei voida soveltaa tähän tapaukseen. Komissio huomauttaa, että kyseisessä tiedonannossa jäsenvaltioille ei määrätä mitään velvollisuuksia vaan määritellään ainoastaan vakiintuneen hallintokäytännön perusteella edellytykset sen olettamuksen vahvistamiseksi, ettei ole kyse tuesta.

Komissio muistuttaa, kuten se muistutti jo menettelyn aloittamisen yhteydessä, että 10 päivänä heinäkuuta 1997 annetussa tiedonannossa esitettyjä perusteita ei ole sovellettu maa-alueen myyntiin Demesalle. Maa-alueen myyntiin Demesalle ei siten voida soveltaa kyseisessä tiedonannossa esitettyä olettamusta, ettei ole kyse tuesta.

Komission on tästä syystä tutkittava käytettävissään olevien tietojen perusteella, vastaako Demesan maksama hinta markkinahintaa ja otettava kuitenkin samalla huomioon se, että jälkikäteen laadituissa kahdessa arviossa ja tilintarkastuskertomuksessa esitetty hinta poikkeaa kiistatta ennakkoarviossa esitetystä hinnasta.

Kahden kiinteistöalan asiantuntijan 13 päivänä tammikuuta 1998 ja 6 päivänä helmikuuta 1998 laatimissa arvioissa (ks. 6 päivänä maaliskuuta 1998 päivätyn kirjeen liite IX) esitetty rakennetun maa-alueen yksikköhinta on noin 6 120 Espanjan pesetaa neliömetriltä.

Ensimmäisessä arviossa huomautetaan kuitenkin, että yli 10 000 neliömetrin suuruisen rakennetun maa-alueen neliöhinta on luultavasti 4 000—4 500 Espanjan pesetaa. Toisessa arviossa, joka perustuu todenmukaisiin tietoihin, eli edellisinä kuukausina myytyjen vastaavanlaisten rakennettujen maa-alueiden myyntihintoihin, ilmoitetaan kahden huomattavasti suuremman, noin 33 000—50 000 neliömetrin maa-alueen neliöhinnaksi 5 000 pesetaa ja ilmoitetaan, ettei 100 000 neliömet-

([43]) Viitekorko oli 1.1.1997—31.7.1997 välisenä aikana 10,56 prosenttia ja 1.8.1997—31.12.1997 välisenä aikana 6,22 prosenttia.

([44]) Niiden summien yhteenlaskettu määrä, jotka saadaan soveltamalla vuoden 1997 aikana (tammi-heinäkuu ja elo-joulukuu) käytettyjä kahta viitekorkoa suhteutetusti niiden kuukausien määrään (6 ja 3), joina tonttia käytettiin kyseisten korkojaksojen aikana.

([45]) Ks. alaviite 21.

rin rakennettujen tonttien osalta ole saatavilla viitehintoja, mutta että 4 000—4 800 pesetan neliöhintaa voitaisiin pitää tätä taustaa vasten perusteltuna suurista tonteista aiheutuvien korkeiden kunnallisteknisten kustannusten takia; arviossa korostettiin samalla tämänkaltaiseen kauppaan liittyviä poliittisia näkökohtia, joihin muut kuin taloudelliset tekijät väistämättä vaikuttavat.

Heinäkuussa 1998 laaditussa tilintarkastuskertomuksessa (ks. 24 päivänä heinäkuuta 1998 päivätyn kirjeen liite IV) ilmoitettiin, että samalla alueella sijaitsevan rakentamattoman maa-alueen neliöhinta oli noin 5 000 Espanjan pesetaa. Demesan maksamaa hintaa perusteltiin tontin suuruuden takia myönnetyllä alennuksella. Tilintarkastaja piti kuitenkin päätelmissään kiinni 5 000 pesetan neliöhinnasta ja kiinnitti huomiota oman arvionsa ja alueviranomaisten asettaman 4 125 pesetan neliöhinnan väliseen eroon.

Komissio huomauttaa, että näiden arvioiden keskiarvo ei poikkea olennaisesti Price Waterhousen tammikuussa 1997 laskemasta rakennetun maa-alueen 4 481 Espanjan pesetan neliöhinnasta, johon on laskettu mukaan myös kunnallistekniset kustannukset.

Komissio katsoo edellä esitettyjen näkökohtien perusteella, että 4 481 Espanjan pesetan neliöhinta vastaa markkinahintaa, jota sovelletaan Demesan Júndizin teollisuusalueella käyttämää maa-aluetta vastaaviin maa-alueisiin. Koska Demesa maksoi tontista vain 4 125 pesetaa neliömetriä kohden, yhtiö sai edun, joka on laskettava näiden kahden yksikköhinnan välisenä erotuksena (356 pesetaa neliömetriä kohden) ja joka on siten yhteensä 213 960,31 euroa (35 600 000 pesetaa). Tämä loppusumma muodostaa perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontuen.

V.2.3 **EKIMEN-ohjelmaan kuulumattomat tukiosat**

Avustuksen määrä

Espanja on toimittanut komissiolle perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn yhteydessä tietoja, joiden perusteella komissio on tutkinut, ovatko alueviranomaiset täyttäneet Ekimen-ohjelman edellytykset myöntäessään Demesalle avustuksen, jota ei tarvitse maksaa takaisin ja jonka määrä on 25 prosenttia Demesan Vitoria-Gasteizissa tekemistä investoinneista kiinteään omaisuuteen.

Kyseisten tutkimusten perusteella voitiin määrittää, mikä osa avustuksen kohteena olleista investoinneista kuului Ekimen-ohjelman soveltamisalaan ja mikä osa jäi kyseisen ohjelman ulkopuolelle.

Komissio katsoo, että Ekimen-ohjelman asianmukaisen soveltamisen perusteella myönnetty avustus olisi tässä tapauksessa ollut enintään 20 prosenttia bruttoavustus-ekvivalenttina ilmaistuna tukikelpoisten kustannusten kokanaismäärästä.

Baskimaan aluehallituksen asetuksen N:o 289/1996 10 artiklan nojalla avustus, jota ei tarvitse maksaa takaisin ja jonka enimmäisintensiteetti on 25 prosenttia bruttoavustus-ekvivalenttina ilmaistuna, myönnetään seuraavien perusteiden mukaan:

"1. Avustusta myönnetään pääsääntöisesti 10 prosenttia tukikelpoisiksi katsottavista investoinneista.

2. Strategisiksi katsottuihin hankkeisiin ([46]) ja hankkeisiin, joiden ansiosta voidaan luoda huomattava määrä työpaikkoja (joissa luodaan vähintään 50 työpaikkaa ja investoidaan 750 miljoonaa pesetaa), voidaan myöntää 5 prosenttiyksikköä korkeampi avustus.

3. Niiden yritysten tukikelpoisiin investointeihin, jotka toteuttavat hankkeensa tämän asetuksen 4 artiklassa tarkoitetuilla painopistealueilla, myönnetään 5 prosentin lisäavustus.

4. Prosenttiosuutta voidaan lisäksi korottaa aina 5 prosenttiyksikköön asti seuraavien edellytysten perusteella:

— hankkeen yhdentyminen Baskimaan teollisuustoimintaan

— investoinnin liittyminen Baskimaan kannalta strategiseen alaan

— hankkeen työllistävä vaikutus."

Kuten II.4 kohdassa todettiin, komissio huomautti 13 päivänä joulukuuta 1996 päivätyllä kirjeellä ilmoitetussa päätöksessä Ekimen-ohjelman hyväksymisestä seuraavaa:

"Komissio toteaa, että avustuksia, joita ei tarvitse maksaa takaisin ja joiden enimmäismäärä on 25 prosenttia BAE, myönnetään seuraavin ehdoin: a) pääsääntöisesti 10 prosenttia, b) strategisille tai työpaikkoja luoville hankkeille 5 prosenttia, c) painopistealueilla toteuttaville hankkeille 5 prosenttia ja d) hankkeille, jotka edistävät huomattavasti aluekehitystä tai työpaikkojen luomista 5 prosenttia."

Jotta investointihankkeelle voitaisiin näin ollen myöntää Ekimen-ohjelman mukainen ja sen soveltamisalaan kuuluva avustus, jota ei tarvitse maksaa takaisin, avustus on myönnettävä

([46]) Strategiset hankkeet määritellään asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa hankkeiksi, joissa investoidaan vähintään 10 000 miljoonaa pesetaa ja luodaan vähintään 300 työpaikkaa. Strategisiksi hankkeiksi voidaan kuitenkin luokitella myös sellaiset hankkeet, joita rahoitetaan monimutkaisin järjestelyin.

komission hyväksymälle ohjelmalle asetettujen yksityiskohtaisten ohjeiden ja perusteiden mukaisesti.

Baskiviranomaiset huomauttavat 23 päivänä tammikuuta 1998 päivätyssä kirjeessään sivulla 8 seuraavaa:

”Ensimmäisten [avustuksen määrää koskevien perusteiden] mukaan hankkeille myönnetään tukea pääsääntöisesti vähintään 10 prosenttia tukikelpoisista investoinneista [ks. asetuksen N:o 289/1996 10 artiklan 1 kohdan a alakohta] ja lisäksi hankkeille, jotka täyttävät artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetyt edellytykset [kyseisen asetuksen 10 artiklan 2 ja 3 kohdan b ja c alakohdat], voidaan myöntää 5 prosenttia korkeampi avustus. Hankkeelle, joka täyttää kaikki nämä edellytykset, myönnetään siten avustuksena yhteensä 20 prosenttia brutto.”

Komissio katsoo, että Demesan investointihanke täyttää asetuksen 10 artiklan 1 kohdan perusteen (10 prosentin yleisavustus) ja 10 artiklan 4 kohdan perusteen (5 prosentin lisätuki).

Asetuksen 10 artiklan 3 kohdassa säädetyn perusteen osalta on todettava, että Vitoria-Gasteiz, jossa Demesa toteutti investointinsa, ei ole Ekimen-ohjelmaa koskevien säännösten mukainen painopistealue ([47]). Alueviranomaisten 15 päivänä joulukuuta 1998 pidetyssä kokouksessa esittämä kanta, jonka mukaan sellaisten strategisten hankkeiden myönteiset vaikutukset, joita ei toteuteta painopistealueilla, ulottuvat kuitenkin näille alueille, ei ole riittävä peruste 10 artiklan 3 kohdan mukaisen lisämäärän myöntämiselle Demesalle.

Komissio katsoo lisäksi asetuksen 10 artiklan 2 kohdassa säädetyn perusteen osalta, että kahden 5 prosentin lisätuen myöntäminen rikkoo komission 13 päivänä joulukuuta 1996 päivätyssä kirjeessään hyväksymiä Ekimen-ohjelman soveltamisedellytyksiä, sillä asetuksen 10 artiklan kunkin kohdan (tai komission 13 päivänä joulukuuta 1996 päivätyn kirjeen edellä mainitun kohdan kunkin alakohdan) nojalla voidaan myöntää 5 prosentin lisätuki, aina enimmäismäärään 25 prosenttia bruttoavustusekvivalenttina ilmaistuna, joka on asetettu Ekimen-ohjelman osana myönnettäville avustuksille, joita ei tarvitse maksaa takaisin. Kuten asetuksen johdanto-osassa ja 4 kohdassa nimenomaan todettiin, painopistealueita koskevan perusteen tarkoituksena oli kohdistaa positiivista maantieteellistä syrjintää niihin Baskimaan alueisiin, jotka kärsivät erityisen vaikeista talous- tai kehitysvaikeuksista, tämä noudattaa aluetukia koskevissa suuntaviivoissa ([48]) esitettyä periaatetta, jonka mukaan aluetuen intensiteetti on suhteutettava (tuen enimmäisintensiteettien sallimissa rajoissa) tukialueiden ongelmien vakavuuteen ja laajuuteen.

Alueviranomaiset väittivät 29 päivänä lokakuuta 1998 ja 15 päivänä joulukuuta 1998 pidetyissä kokouksissa, että menettelyn aloittamista ja laajentamista koskevat komission päätökset eivät perustuneet tällaiseen tulkintaan Ekimen-ohjelmaan liittyvistä näkökohdista. Komissio katsoo, ettei näitä kahta päätöstä voida tulkita siten, että alueviranomaisille annettaisiin oikeus jättää täyttämättä 13 päivänä joulukuuta 1996 päivätyssä kirjeessä esitetyn ohjelman soveltamisedellytykset. Alueviranomaiset vahvistivat lisäksi 23 päivänä tammikuuta 1998 päivätyssä kirjeessään, että investointiin, joka täyttää 10 artiklan 2 ja 3 kohdan b ja c alakohdan perusteet, voidaan yleisen 10 prosentin avustusmäärän lisäksi myöntää kaksi 5 prosentin lisätukea.

Komissio totesi jo menettelyn aloittamista ja laajentamista koskevissa päätöksissä, että on perusteltu syy epäillä, voidaanko Demesan hanketta pitää luonteeltaan strategisena ja huomattavan määrän työpaikkoja luovana. Nämä epäilykset eivät ole hälventyneet. Komissio on edelleen sitä mieltä, että alan ylikapasiteettitilanne, jota kuvataan edellä V.1 kohdassa, ja se, että Baskimaassa harjoittaa toimintaa myös Espanjan suurin jääkaappien valmistaja (MCC-konserniin kuuluva) Fagor ([49]), jonka osuus kaupallisilla tai muilla esteillä suojaamattomista kansallisista markkinoista on 25 prosenttia, saavat väitetyn strategisen luonteen näyttämään vähintäänkin kyseenalaiselta. MCC-konserni vahvistaa koko ajan asemaansa yhteisön ja maailmanlaajuisilla markkinoilla ([50]). Komissio katsoo lisäksi edelleen, että on olemassa erittäin suuri vaara, että tuen kohteena ollut investointi johtaa kapasiteetin vähentämiseen Espanjassa, erityisesti Baskimaassa, ja yhteisön muilla alueilla, mistä ovat osoituksena Electroluxin ja Whirlpoolin parhaillaan toteuttamat rakenneuudistustoimenpiteet.

Hyväksyessään Ekimen-ohjelman komissio ei esittänyt mitään kodinkonealalla tai muilla aloilla ilmeneviin mahdollisiin alakohtaisiin ongelmiin liittyviä ehtoja investointihankkeen luokittelemiselle strategiseksi tiettyjen määrällisten edellytysten perusteella (investoidaan yli 10 000 miljoonaa Espanjan pesetaa ja luodaan vähintään 300 työpaikkaa), mutta teki kuitenkin sellaisia aloja koskevia tavanomaisia varauksia, joista on jo annettu erityisiä suuntaviivoja tai sääntöjä. Komission ohjelmalle antaman yleisen hyväksynnän muuttaminen olisikin oikeusvarmuuden ja perustellun luottamuksen periaatteiden vastaista ottaen huomioon, että alueviranomaiset ovat täyttäneet edellytykset, jotka on asetettu hankkeen luokittelemiselle strategiseksi.

Avustusta voidaan edellä esitettyjen seikkojen mukaisesti myöntää enintään 20 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista. Painopistealueita koskevan perusteen mukaisesti myönnetty 5 prosentin lisämäärä ei kuulu Ekimen-ohjelman soveltamisalaan ja on siten perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea, ja koska kyseinen lisäavustus ei kuulu myöskään minkään muun aiemmin hyväksytyn tukijärjestelmän soveltamisalaan, se on katsottava uudeksi tueksi, jonka yhteismarkkinoille soveltuvuutta on tarkasteltava suoraan perustamissopimuksen määräysten kannalta, kuten komissio ilmoitti jo 4 päivänä kesäkuuta 1998 päivätyssä kirjeessään.

([47]) Asetuksen liitteessä I on luettelo näistä ”painopistealueista”.
([48]) EYVL C 74, 10.3.1998, s. 9.
([49]) Ks. alaviite 32.
([50]) MCC on toteuttanut laajan kansainvälistämisohjelman, jonka kohteina ovat olleet sekä sen tuotantolaitokset että sen liiketoimintayksiköt.

EKIMEN-ohjelman perusteella tukikelpoiset kustannukset

Kantelijoiden esittämässä selvityksessä, jonka CECED:iin kuuluvan yhtiön tytäryhtiö oli laatinut, todettiin, että investointikustannukset oli arvioitu keinotekoisesti liian korkeiksi. Komissio huomauttaa, että kyseinen selvitys ei perustu samoihin tuotantokapasiteettia ja tuotelajia koskeviin oletuksiin kuin Demesan investointi.

Myös Baskimaan aluehallituksen esittämä riippumattoman asiantuntijan laatima tilintarkastuskertomus osoittaa, että esitetyt luvut vastasivat Demesalle todellisuudessa aiheutuneita kustannuksia, lukuun ottamatta 525 miljoonan Espanjan pesetan asennus- ja käynnistyskustannuksia. Myös alueviranomaiset hylkäsivät asennus- ja käynnistyskustannukset hankkeen täytäntöönpanon seurannan yhteydessä.

Tukikelpoisten kustannusten osalta alueviranomaiset ovat toimittaneet riittävästi todisteita siitä, että sisäiset tarkastusmenettelyt estävät Ekimen-ohjelman mukaisen avustuksen maksamisen, jos investoinnin toteuttamisesta ei ole konkreettista näyttöä. Alueviranomaiset voivat lisäksi tarkistaa kyseisten menettelyiden avulla, noudattaako yhtiö velvollisuuttaan rahoittaa toisen toimintavuotensa aikana 30 prosenttia kokonais-nettovaroistaan omin varoin (asetuksen 5 b artikla). Komissio katsoo tämän päätöksen II.4 kohdan mukaisesti, että kyseinen vaatimus koskee vuotta 1998 eikä vuotta 1997.

Se, että kyseiset kustannukset ovat todellisia ja vastaavat markkinahintoja, ei tee niistä välttämättä tukikelpoisia.

Komissio katsoo Ekimen-ohjelmasta annetun asetuksen 7 artiklan nojalla, että kolmansille luovutettu käyttöomaisuus ei ole tukikelpoista. Tilintarkastuskertomuksen mukaan Demesan hankkimista tuotantovälineistä osa (300 miljoonan Espanjan pesetan = 1 803 036,31 euron arvosta) asennettiin muihin yrityksiin. Kyse ei siten ole Ekimen-ohjelman sääntöjen mukaisista tukikelpoisista kustannuksista, ja myös näiden kustannusten rahoittaminen katsotaan näin ollen perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi tueksi.

V.2.4 **45 prosentin verohyvitys investointien kokonaismäärästä ja uusille yrityksille myönnettävä vähennys veron perusteesta**

Komissio tutkii tässä päätöksessä perustamissopimuksen 92 artiklan kannalta vain 45 prosentin verohyvitystä ja uusille yrityksille myönnettävää vähennystä veron perusteesta ja jättää näin ollen muut veroedut päätöksen ulkopuolelle.

V.2.4.1 *45 prosentin verohyvitys*

Maakunnan vuoden 1995 talousarvion toteuttamisesta annetun Norma Foralin (Norma Foral 22/1994) kuudennessa lisäsäännöksessä säädetään verohyvityksestä seuraavasti:

”Uuden aineellisen käyttöomaisuuden hankintoihin 1.1.1995—31.12.1995 välisenä aikana tehdyille investoinneille myönnetään 2 500 miljoonaa pesetaa ylittävän osan perusteella maakuntaneuvoston päätöksellä 45 prosentin verohyvitys, jota sovelletaan henkilöverona maksettavaan määrään.

Vähennykset, joita ei ole käytetty, koska maksettava veromäärä on riittämätön, voidaan siirtää aina yhdeksän vuoden päähän siitä vuodesta, jona Álavan maakuntaneuvosto teki verohyvitysten myöntämispäätöksen.

Álavan maakuntaneuvoston päätöksessä on säädettävä kussakin tapauksessa sovellettavat määräajat ja aikarajoitukset.

Tämän säännöksen mukaisesti myönnettyjen etujen saajat eivät voi hyötyä muista samoihin investointeihin kohdistuvista veroeduista.

Álavan maakuntaneuvosto määrittää myös sen investointijakson keston, johon voi sisältyä myös investointien kohteena olevan hankkeen valmisteluvaiheessa tehtyjä investointeja.”

Kyseinen säännös oli vuonna 1996 voimassa kyseistä vuotta koskevan talousarviolain nojalla (Norma Foral 33/1995), sellaisena kuin se on muutettuna uudella yhtiöverolailla (Norma Foral 24/1996, jolla poistettiin toisessa kappaleessa oleva viittaus yhdeksän vuoden määräaikaan), ja vuonna 1997 kyseisen vuoden talousarviolain nojalla (Norma Foral 31/1996). Investointeihin myönnettävä 45 prosentin verohyvitys pidettiin voimassa myös vuonna 1997 Norma Foralilla 33/1997 ja vuonna 1998 Norma Foralilla 36/1998, mutta hyvitystä koskevien säännösten sanamuotoon tehtiin kuitenkin joitakin muutoksia.

Yhteismarkkinoille soveltumattomuuden periaatetta ja perustamissopimuksessa määrättyjä poikkeuksia sovelletaan myönnettyyn tukeen ”sen muodosta riippumatta” ja erityisesti määrättyihin verotoimenpiteisiin.

Jotta toimenpide katsottaisiin tueksi, sen on täytettävä kaikki neljä 92 artiklassa määrättyä edellytystä, joita kuvataan jäljempänä.

Tuensaajien on ensinnäkin saatava toimenpiteestä etua, joka keventää niiden taloutta yleensä rasittavia kustannuksia. Etu voi koostua yrityksen verotuksen keventämisestä, yritys voi esimerkiksi hyötyä erilaisista verohelpotuksista tai täydellisestä tai osittaisesta verovapaudesta.

Kyseinen 45 prosentin verohyvitys täyttää kiistatta tämän edellytyksen, sillä Demesan verot alenevat sen ansiosta määrällä, joka on 45 prosenttia maakuntaneuvoston laskelmien mukaisesta investoinnin määrästä. Verohyvityksen käytölle ei kuitenkaan ole asetettu määräaikaa, vaan se voidaan käyttää milloin tahansa alkaen ensimmäisestä vuodesta, jona yhtiö tuottaa voittoa. Espanjan viranomaiset ovat lisäksi vahvistaneet ([51]), että Demesa voi valita kunakin verovuonna suotuisimmat vähennys- tai alennusjärjestelmät, ja tämä merkitsee sitä, että tuki-intensiteettiä on käytännössä mahdotonta määrittää koko sen jakson ajalta, joksi tuki on myönnetty.

Edun on toiseksi oltava valtion myöntämä tai valtion varoista myönnetty tuki. Verotulojen menetys vastaa verotustukiin käytettyjen valtion varojen määrää. Tämä edellytys koskee myös jäsenvaltioiden alueellisten ja paikallisten yksikköjen myöntämiä tukia (yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 248/84, Saksa vastaan komissio, 14 päivänä lokakuuta 1987 antama tuomio ([52]). Valtio voi myöntää tukea joko lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten sisältämien verotussääntöjen nojalla tai veroviranomaisten noudattamien käytäntöjen mukaisesti.

Demesalle myönnetty verohyvitys perustuu samanaikaisesti sekä viranomaisen antamaan verosääntöön että tekemään tapauskohtaiseen päätökseen (päätös 737/97).

Kolmantena ehtona on, että toimenpide vaikuttaa kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tämän edellytyksen lähtökohtana on, että edunsaaja harjoittaa taloudellista toimintaa kyseisillä markkinoilla toiminnan muodosta tai rahoitustavasta riippumatta. Yhteisöjen tuomioistumen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan toimenpiteellä on tätä määräystä sovellettaessa vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, jos tuensaajayritys harjoittaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan liittyvää taloudellista toimintaa.

Kuten osoitettiin jo edellä, Demesa harjoittaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan liittyvää taloudellista toimintaa alalla, jolla on erittäin paljon kilpailua.

Toimenpiteen on lisäksi oltava erityinen tai valikoiva siinä suhteessa, että se suosii ”jotakin yritystä tai tuotannonalaa”. Valikoivuus voi perustua lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten sisältämiin verotussääntöihin tehtäviin poikkeuksiin tai veroviranomaisten harkinnanvaraiseen käytäntöön. Tarkasteltavana olevassa asiassa toimenpiteen valikoivuus perustuu ensisijaisesti viranomaisten harkintavaltaan sen myöntämisessä.

Yhteisöjen tuomioistuin totesi tämän viimeksi mainitun edellytyksen osalta asiassa Kimberly Clark Sopalin (tuomioistuimen asiassa C-241/94, Ranska vastaan komissio, 26.9.1996 antama tuomio ([53])), että kun edun myöntäjällä on harkintavaltaa muuttaa osallistumistaan hankkeiden rahoitukseen erilaisten näkökohtien (esimerkiksi edunsaajien, rahoitusosuuden suuruuden, määräaikojen ja muiden ehtojen) perusteella ja päättää sellaisten edellytysten mukaisesti, joista ei ole ilmoitettu komissiolle, jatkaako rahoitusta myös seuraavana vuonna, kyseisen rahoitustoimenpiteen myöntämisedellytykset saattavat asettaa tietyt yritykset edullisempaan asemaan suhteessa muihin yrityksiin ja toimenpide voidaan katsoa 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi tueksi.

Tehdessään päätöksen 737/97 Álavan maakuntaneuvostolla oli edellä mainittujen säännösten nojalla harkintavaltaa määrittää aineelliseen käyttöomaisuuteen tehdyt yli 2 500 miljoonan Espanjan pesetan investoinnit, joista voidaan myöntää verohyvitys, päättää mihin osaan investoinneista voidaan soveltaa 45 prosentin alennusta, ja asettaa kussakin tapauksessa sovellettavat määräajat ja enimmäismäärät.

Espanjan viranomaiset eivät ole toimittaneet komissiolle verohyvityksen myöntämisestä Demesalle tehtyä päätöstä 737/97. Komissio ei ole sen takia tietoinen kyseisen verohyvityksen tarkasta määrästä ([54]). Se arvioi kuitenkin hyvityksen arvoksi 1 125 000 000—5 326 020 000 Espanjan pesetaa, joista alempi summa vastaa 45 prosenttia 2 500 000 000 pesetasta (pienin investointi, josta voidaan myöntää hyvitys) ja suurempi 45 prosenttia 11 835 600 000 pesetasta (Demesan virallisen ilmoituksen mukaan investoima määrä). Koska verohyvityksen käytölle ei asetettu määräaikaa, sen täsmällisen intensiteetin laskeminen on mahdotonta. Intensiteetti saattaa olla jopa 45 prosenttia nettoavustusekvivalenttina ilmaistuna. Demesan liiketoimintasuunnitelmassa esitettyjen voitto-osuusarvioiden perusteella verohyvityksen intensiteetiksi voidaan määrittää 34 prosenttia nettoavustusekvivalenttina ilmaistuna.

Vaikka verohyvityksen harkinnanvaraisuus on riittävä peruste sen luokittelemiselle erityistoimenpiteeksi ja siten myös valtiontueksi, komissio katsoo, että hyvityksen myöntämisedellytykseksi asetettu investoinnin vähimmäismäärä (2 500 miljoonaa Espanjan pesetaa) on riittävän suuri, jotta hyvityksen soveltaminen voidaan rajoittaa suuriin investointeihin ja että valtiontueksi luokittelua ei voida perustella poikkeuksen kohteena olevan verojärjestelmän luonteella tai rakenteella. Se, että verohyvitys voidaan myöntää vain suurista investointimääristä, tekee toimenpiteestä erityisen ja aiheuttaa sen luokittelun 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi.

Komissio katsoo lisäksi, että toimenpiteen väliaikaisuus (vuosittaisuus) antaa viranomaisille käytännössä mahdollisuuden myöntää hyvityksen vain tietyille yrityksille, eli sellaisille yri-

([51]) Ks. 6 päivänä maaliskuuta 1998 päivätty kirje, s. 42.
([52]) Kok. 1987, s. 4013.
([53]) Kok. 1996, s. I-4551.
([54]) Espanjan viranomaiset ilmoittivat vastauksessaan komission ilmoitukseen menettelyn aloittamisesta tehdystä päätöksestä, että Demesalle myönnettiin 21 päivänä lokakuuta 1997 tehdyn päätöksen 737/1997 nojalla Norma Foralin 22/1994 kuudennessa lisäsäännöksessä säädetyt veroedut (45 prosentin verohyvitys investoinneista) investointihanketta varten.

tyksille, jotka aloittavat investointihankkeensa toimenpiteen soveltamisjakson aikana. Komissio huomauttaa, ettei toimenpiteestä säädetä yleisessä verolainsäädännössä vaan ainoastaan vuotuisissa talousarviolaeissa, mikä osoittaa, että kyse on väliaikaisesta toimenpiteestä, ja mahdollistaa sen käytön määrättyjen hankkeiden tukemiseen.

Komissio korostaa myös tämän toimenpiteen ja Ekimen-ohjelman välisiä yhtymäkohtia, jotka liittyvät sekä niiden tavoitteisiin (uusien investointien rahoittaminen) että maantieteelliseen soveltamisalaan (Ekimen-ohjelman osalta alueellinen ja verohyvityksen osalta maakunnallinen); Espanjan viranomaiset luokittelivat kuitenkin Ekimen-ohjelman mukaisen tuen aluetueksi ja ilmoittivat siitä näin ollen aluetukena. Ainoa ero verohyvityksen ja ohjelman välillä — Ekimen-ohjelman mukaista tukea myönnetään vain teollisuusinvestointeihin — on ennemminkin muodollinen, sillä verohyvityksen myöntämisen edellytyksenä oleva vähimmäismäärä (2 500 miljoonaa Espanjan pesetaa) aiheuttaa sen, että avustuksen saajina on pelkästään teollisuusyrityksiä.

Demesalle myönnetty verohyvitys, joka on 45 prosenttia Álavan maakuntaneuvoston laskelmien mukaisesta investointimäärästä, katsotaan näin ollen perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi.

Komissio lähetti jäsenvaltioille 29 päivänä huhtikuuta 1989 kirjeen (viite SG(89)D/5521), jonka mukaan komissio ”katsoo, että jäsenvaltio on jättänyt ilmoitusvelvollisuutensa täyttämättä, jos se on aloittanut tuen täytäntöönpanon. ’Täytäntöönpanolla’ ei tarkoiteta tuen myöntämistä sen saajalle, vaan sitä edeltävää tuen laatimista tai sen voimaan saattamista lainsäädännön tasolla kyseisen jäsenvaltion perustuslain mukaisesti. Tukea pidetään siis täytäntöönpantuna jo silloin, kun sen myöntämisen mahdollistava lainsäädännöllinen järjestelmä on perustettu” ([55]). Näin on epäilemättä toimittu tarkasteltavana olevassa tapauksessa, ja luvatta toteutettu toimenpide rikkoo siten perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan määräyksiä.

V.2.4.2 *Uusille yrityksille myönnettävä vähennys veron perusteesta*

Uusille yrityksille veron perusteesta myönnettävästä vähennyksestä säädetään Norma Foralin 24/1996 26 artiklassa seuraavaa ([56]):

”26 artikla — Vähennys veron perusteesta: uudet yritykset

1. Uusilla yrityksillä on oikeus 99, 75, 50 ja 25 prosentin vähennykseen liiketoiminnastaan saadusta positiivisesta veron perusteesta ennen aiempien jaksojen negatiivisten veron perusteiden hyvittämistä; tämä oikeus on voimassa neljänä perättäisenä verokautena alkaen ensimmäisestä vuodesta, jona yrityksen veron peruste on positiivinen neljän vuoden kuluessa liiketoiminnan aloittamisesta.

[…].

2. Tämän vähennyksen saamiseksi verovelvollisten on täytettävä seuraavat edellytykset:

a) Liiketoiminnan alkaessa pääomasta on oltava maksettuna vähintään 20 miljoonaa pesetaa.

b) […].

c) […].

d) Aloitettavaa liiketoimintaa ei ole harjoitettu aiemmin suoraan tai välillisesti toisessa yrityksessä.

e) Aloitettavaa liiketoimintaa harjoitetaan tiloissa tai laitoksessa, jossa muu oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö ei harjoita toimintaa.

f) Yritys sijoittaa kahden ensimmäisen toimintavuotensa aikana vähintään 80 miljoonaa pesetaa aineelliseen käyttöomaisuuteen, jonka on liityttävä yrityksen harjoittamaan toimintaan ja jota ei vuokrata tai luovuteta kolmansien käyttöön. Tätä säännöstä sovellettaessa myös leasing-vuokrattuja tavaroita pidetään aineelliseen käyttöomaisuuteen tehtyinä sijoituksina, jos yritys sitoutuu tekemään osto-option.

g) Yritys luo vähintään 10 työpaikkaa kuuden kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta ja pitää siitä lähtien vuotuisen keskimääräisen henkilöstömääränsä ennallaan siihen verokauteen asti, kun sen oikeus veron perusteesta tehtävään vähennykseen ei ole enää voimassa.

h) […].

i) Yrityksellä on oltava liiketoimintasuunnitelma vähintään viidekesi vuodeksi.

3. […].

4. Edellä 2 kohdan f alakohdassa mainittu investointien vähimmäismäärä ja 2 kohdan g alakohdassa mainittu luotujen

([55]) Ks. Kilpailulainsäädäntö Euroopan yhteisössä, osa IIA, Valtion tukeen sovellettavat säännöt, Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, Luxemburg, 1995, s. 72.

([56]) Päätökseen on otettu lainauksia vain valtiontukiosien arvioinnin kannalta merkityksellisistä säännöksistä.

työpaikkojen vähimmäismäärä sulkevat pois kaikki muut kyseisiin sijoituksiin tai luotuihin työpaikkoihin liittyvät veroedut.

5. Tässä artiklassa säädettyä vähennystä haetaan veroviranomaisilta, jotka tarkistavat, täyttääkö hakija edellä mainitut edellytykset ja antaa hakijayritykselle mahdollisesti tilapäisen oikeuden vähennykseen, jonka Álavan maakuntaneuvoston on vahvistettava.

[…]."

Alueviranomaiset korostivat 6 päivänä maaliskuuta 1998 päivätyssä kirjeessä, että kyseisestä toimenpiteestä saatavaa etua ei voida yhdistää verohyvityksestä saatavaan etuun.

Ennen sen tutkimista, sisältyykö kyseisessä artiklassa säädettyyn veron perusteesta myönnettävään vähennykseen perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, komission on tutkittava sen alueviranomaisten väitteen oikeellisuus, jonka mukaan verohyvitystä ei voida soveltaa siinä tapauksessa, että verovelvollinen päättää soveltaa Norma Foralin 24/1996 26 artiklassa säädettyä vähennystä veron perusteesta. Kyseisen lain 24 artiklan 6 kohdan sanamuoto ja järjestelmän yleinen rakenne ovat ristiriidassa tämän tulkinnan kanssa.

Komissio huomauttaa ensiksikin, että kunkin edun myöntämisperusteet ovat erilaiset.

Veroedun (ks. V.2.4.1 kohta) myöntämisperusteena on, että uusiin aineellisen käyttöomaisuuden hankintoihin investoidaan yli 2 500 miljoonaa Espanjan pesetaa.

Veron perusteesta myönnettävän vähennyksen myöntämisperusteena on sitä vastoin uuden yrityksen perustaminen.

Uusi yritys voi näin ollen saada oikeuden vähennykseen veron perusteesta ilman 2 500 miljoonan pesetan investointeja, kun taas jo toimiva yritys, joka investoi yli 2 500 miljoonaa pesetaa, voi saada verohyvityksen muttei vähennystä veron perusteesta. Demesan tapauksessa on kuitenkin kyse uudesta yrityksestä, joka on investoinut yli 2 500 miljoonaa pesetaa Álavassa.

Verohyvityksen perustana olevan säännöksen (ks. V.2.4.1 kohta) mukaisesti myönnettyjä etuja ei voida yhdistää muihin samoihin investointeihin kohdistuviin veroetuihin. Veron perusteesta tehtävä vähennys myönnetään uuden yrityksen perustamisen takia eikä investointien perusteella. Tämä vähennys jää näin ollen kyseisessä säännöksessä määritellyn etujen yhdistämiskiellon soveltamisalan ulkopuolelle.

Norma Foralin 24/1996 26 artiklan 4 kohta vahvistaa tämän, sillä siinä säädetään, että 26 artiklan 2 kohdan f alakohdassa tarkoitettua investointien vähimmäismäärää (80 miljoonaa Espanjan pesetaa) ja luotujen työpaikkojen vähimmäismäärää (10 työpaikkaa), josta säädetään kyseisen kohdan g alakohdassa, ei voida yhdistää mihinkään muuhun samoihin investointeihin tai luotuihin työpaikkoihin kohdistuviin veroetuihin. Käytännössä kuitenkin vain 80 miljoonan pesetan investointien (tai 10 työpaikan) perusteella myönnettyjä veroetuja ei voida yhdistää vähennykseen veron perusteesta. Yhdistämiskieltoa sovellettaessa Demesan 11 835 600 000 pesetan investoinneista 80 miljoonaa pesetaa ei voida ottaa huomioon laskettaessa 45 prosentin osuutta investoinneista.

Veroetujen yhdistämiskieltoa ei voida perustella myöskään verohallinnollisilla syillä, sillä verohyvitystä sovelletaan yritysverona maksettavaan määrään (sen jälkeen, kun veron perusteesta on tehty kaikki vähennykset ja alennukset), kun taas veron perusteesta tehtävää vähennystä sovelletaan aikaisemmassa vaiheessa veron laskentaa. Kun veron peruste muuttuu positiiviseksi, verovelvollinen alkaa soveltaa veron perusteesta tehtävää vähennystä, jos on saanut siihen luvan. Tehtyään veron perusteesta asianmukaiset vähennykset verovelvollinen laskee maksettavaksi jäävän määrän. Demesa soveltaa maksettavaan määrään 45 prosentin verohyvitystä, joka on laskettu jo aiemmin investointien kokonaismäärästä, josta on vähennetty 80 miljoonaa pesetaa.

Saatuaan vahvistuksen sille, että veron perusteesta tehtävä vähennys ja Demesalle myönnetty verohyvitys on mahdollista yhdistää, komissio tutkii, katsotaanko kyseinen vähennys perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi.

Jotta veron perusteesta tehtävä vähennys katsottaisiin tueksi, sen on täytettävä kaikki neljä 92 artiklassa määrättyä edellytystä, joita kuvataan jäljempänä.

Demesa saa ensinnäkin veron perusteesta tehtävästä vähennyksestä etua, joka keventää sen taloutta yleensä rasittavia kustannuksia.

Veron perusteesta tehtävä vähennys aiheuttaa lisäksi verotulojen menetyksen, joka vastaa verotustukiin käytettyjen valtion varojen määrää.

Kyseinen vähennys vaikuttaa myös kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, sillä Demesa harjoittaa jäsenvaltioiden väli-

seen kauppaan liittyvää taloudellista toimintaa alalla, jolla on erittäin paljon kilpailua.

Toimenpiteen on lisäksi oltava erityinen tai valikoiva siinä suhteessa, että se suosii ”jotakin yritystä tai tuotannonalaa”. Tarkasteltavana olevan toimenpiteen valikoivuus perustuu erityisesti siihen, että veroetu voidaan myöntää vain uusille yrityksille. Norma Foralin 24/1996 26 artiklassa säädetään mahdollisuudesta soveltaa uusiin yrityksiin suotuisampaa verokohtelua kuin markkinoilla jo toimiviin yrityksiin. Tämä tilanne on riittävä peruste toimenpiteen luokittelemiselle erityiseksi, ja komissio katsoo näin ollen, että Demesalle veron perusteesta myönnetty vähennys on perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Erityisyyttä lisää myös se, että ainoastaan sellaiset yritykset, jotka investoivat vähintään 80 miljoonaa Espanjan pesetaa tai luovat vähintään 10 työpaikkaa, voivat hyötyä veron perusteesta tehtävästä vähennyksestä.

Toimenpiteen erityisyyttä lisää myös sen tarkoitus, josta säädetään toimenpiteen perustana olevassa Norma Foralissa 24/1996. Norma Foralin perusteluissa esitellään aluksi verojärjestelmän yleiset tavoitteet ja luetellaan sen jälkeen muita, ennemminkin teollisuuspoliittisia tavoitteita, joista mainitaan erityisesti ”uusien yrityshankkeiden edistäminen”; tähän tavoitteeseen pyritään erityisesti uusiin yrityksiin (ks. perusteluiden g alakohta) kohdistetuilla toimenpiteillä myöntämällä yrityksille niiden neljän ensimmäisen voittoa tuottavan toimintavuoden aikana vähennys veron perusteesta. Tämä peruste, joka vahvistaa, että kyse on uusille yrityksille myönnettävästä käynnistystuesta, ei oikeuta toimenpiteen luokittelemista kyseisen verojärjestelmän luonteen tai yleisen rakenteen mukaiseksi toimenpiteeksi. Alueviranomaiset eivät myöskään ilmoittaneet tai osoittaneet (ks. yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 173/73, Italia vastaan komissio, 2 päivänä heinäkuuta 1974 antama tuomio ([57])) menettelyn aloittamisesta tehtyyn ilmoitukseen antamassaan vastauksessa, että toimenpiteen valikoivuutta voidaan perustella kyseisen verojärjestelmän luonteella tai yleisellä rakenteella.

Tarkasteltavana oleva toimenpide on selvästi toimintatukea. Koska yritys tuottaa mahdollisesti voittoa vasta tulevaisuudessa, veron perusteesta tehtävänä vähennyksenä myönnettävän tuen intensiteettiä on mahdotonta laskea täsmällisesti.

Komissio lähetti jäsenvaltioille 29 päivänä huhtikuuta 1989 kirjeen (viite SG(89)D/5521), jonka mukaan komissio katsoo, että jäsenvaltio on jättänyt ilmoitusvelvollisuutensa täyttämättä, jos se on aloittanut tuen täytäntöönpanon. ”Täytäntöönpanolla” ei tarkoiteta tuen myöntämistä sen saajalle, vaan sitä edeltävää tuen laatimista tai sen voimaan saattamista lainsäädännön tasolla kyseisen jäsenvaltion perustuslain mukaisesti. Tukea pidetään siis täytäntöönpantuna jo silloin, kun sen myöntämisen mahdollistava lainsäädännöllinen järjestelmä on perustettu ([58]). Näin on epäilemättä toimittu tarkasteltavana olevassa tapauksessa, ja luvatta toteutettu toimenpide rikkoo siten perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan määräyksiä.

Tarkasteltaessa Demesalle myönnettyjen tukien luonnetta yhteisön oikeuden kannalta, lukuun ottamatta tukia, jotka baskiviranomaiset ovat myöntäneet Ekimen-ohjelman edellytysten mukaisesti, voidaan todeta, että tukia ei myönnetty osana komission hyväksymiä järjestelmiä vaan osana sellaisia kansallisia toimenpiteitä, joita komissio ei ole hyväksynyt ja joista olisi pitänyt ilmoittaa perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti valmisteluvaiheessa komissiolle. Kyseiset tuet ovat siten yhteisön oikeuden vastaisia.

Perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa määrätään, että kyseisessä kohdassa määrätyt edellytykset täyttävät tuet eivät periaatteessa sovellu yhteismarkkinoille.

Tarkasteltavana olevaan tapaukseen ei voida soveltaa 92 artiklan 2 kohdassa määrättyjä poikkeuksia, koska tukien tarkoituksena ei ole kyseisessä kohdassa lueteltujen tavoitteiden saavuttaminen. Espanjan viranomaiset eivät ole myöskään ehdottaneet kyseisten poikkeusten soveltamista tähän tapaukseen.

Investointitukien soveltuvuus yhteismarkkinoille (V.2.1, V.2.2, V.2.3 ja V.2.4.1 kohta)

Perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdassa luetellaan tuet, joita voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvina. Yhteismarkkinoille soveltuvuus on määritettävä koko yhteisössä eikä erikseen tarkastellussa jäsenvaltiossa tai sen osassa. Yhteismarkkinoiden moitteettoman toiminnan takaamiseksi ja perustamissopimuksen 3 artiklan g kohdan ottamiseksi huomioon 92 artiklan 3 kohdassa määrättyjä poikkeuksia on tulkittava tiukasti, kun tutkitaan tukijärjestelmää tai yksittäistä tukea. On erityisesti huomautettava, että poikkeuksia voidaan soveltaa vain silloin, kun voidaan osoittaa, että jos tukea ei myönnettäisi, pelkät markkinavoimat eivät riittäisi kannustamaan tuensaajia toimimaan tavoilla, jotka mahdollistavat kyseisissä poikkeuksissa mainitun tavoitteen saavuttamisen.

Kyseisen 92 artiklan 3 kohdan a alakohdassa määrätään poikkeuksesta, joka koskee tukea taloudellisen kehityksen edistämiseen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma. Vitoria-Gasteizin kunta ei sijaitse alueella, joka voi hyötyä aluetuista 92 artiklan 3 kohdan a alakohdan nojalla.

([57]) Kok. 1974, s. 709.

([58]) Ks. alaviite 55.

Kyseinen tuki ei täytä myöskään 92 artiklan 3 kohdan b ja d alakohdissa määrättyjä poikkeuksia, sillä kyse ei ole yhteistä etua koskevan tärkeän hankkeen edistämiseen tai Espanjan taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen myönnettävästä tuesta, eikä tukeen liity myöskään tällaisille hankkeille ominaisia piirteitä. Tuen tarkoituksena ei ole kulttuurin tai kulttuuriperinnön edistäminen.

Perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrättyjen poikkeusten osalta voidaan todeta, että Vitoria-Gasteiz sijaitsee alueella, jolle voidaan myöntää aluetukia kyseisen määräyksen nojalla. Baskimaassa myönnettävän tuen enimmäisintensiteetti on 25 prosenttia nettoavustusekvivalenttina ilmaistuna ([59]) (pk-yritysten osalta 35 prosenttia). Tämän enimmäisintensiteetin ja Demesalle osana Ekimen-ohjelmaa myönnetyn tuen intensiteetin (20 prosenttia brutto) välinen ero aiheuttaa sen, että komission on tarkistettava, voidaanko kyseistä rajaa noudattamalla myönnettyä tukea pitää kyseisessä poikkeuksessa tarkoitettuna yhteismarkkinoille soveltuvana aluetukena.

Kyseisiä tukia ei myönnetty osana komission hyväksymiä aluetukiohjelmia vaan toimivaltaisten viranomaisten tekemien tapauskohtaisten päätösten mukaisesti. Tällaisissa tapauksissa on tärkeää tutkia tukien yhteisössä aiheuttamia vaikutuksia. Yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut tämän tulkinnan asioissa Hytasa (yhdistetyissä asioissa C-278/92, C-279-92 ja C-280-92, Espanja vastaan komissio 14 päivänä syyskuuta 1994 annettu tuomio ([60])) ja Pyrsa ([61]) antamissaan tuomioissa. Maantieteellisen keskittymän käsitteeseen perustuva klusteriteoria, jonka merkitystä alueviranomaisten kehittämän teollisuuspoliittisen suunnitelman kannalta ei käsitellä tässä päätöksessä, ei ole riittävä peruste tuen vaikutusten analysoimiselle ottamatta huomioon yhteisössä vallitsevia olosuhteita.

Tapauskohtainen tuki voidaan katsoa yhteismarkkinoille soveltuvaksi aluetueksi, jos se edistää tosiasiallisesti alueen pitkän aikavälin kehitystä eikä vaikuta haitallisesti yhteisön etuun ja kilpailuolosuhteisiin. Tuki voidaan siten luokitella yhteismarkkinoille soveltuvaksi, kun se ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

Kuten edellä todettiin, komission 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn yhteydessä saamat tiedot osoittavat, että tuensaajayritys toimii alalla, jolla on koko yhteisössä ylikapasiteettia; tästä on osoituksena laaja rakennemuutos, joka on aiheuttanut kapasiteetin pienentämistä, tuotannon siirtämistä ja työpaikkojen määrän alenemista yhteisössä. Kyseiset tuet, jotka on myönnetty osana Ekimen-ohjelmaa tai muita komission hyväksymiä aluetukiohjelmia, vaikeuttavat tilannetta entisestään ja ovat ristiriidassa Demesan tärkeimpien eurooppalaisten kilpailijoiden käyttöön ottamien järjestelyiden kanssa.

Tuen myöntäminen alalla, jolla on paljon kilpailua, ja markkinoilla, jotka ovat kypsät ja jatkuvien rakenneuudistusten kohteena, ei lisää työpaikkojen nettomäärää yhteisössä, Espanjassa eikä Baskimaassa eikä tuo myöskään muita taloudellisia etuja. Tuki vääristää kilpailua, mikä pakottaa osan kilpailijoista poistumaan markkinoilta tai johtaa tuotantokapasiteetin tai työpaikkojen siirtämiseen kilpailijalta toiselle tai alueelta toiselle yhteisön edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Se, että yhteisön markkinoilla vallitsevan kysynnän on voitu havaita kääntyneen hieman parempaan suuntaan vuoden 1998 aikana, ei muuta millään tavoin sitä seikkaa, että ala pyrkii koko ajan sopeutumaan yhteisön ylituotantokapasiteettiin työpaikkojen määrän huomattavilla supistuksilla, jotka ylittävät reippaasti niiden työpaikkojen määrän, jotka Demesa toivoo voivansa luoda Vitoria-Gasteizissa. Tästä on osoituksena baskiviranomaisten hyväksymä MCC-konsernin Basaurissa toimivan jääkaappitehtaan lakkauttaminen, joka johti 180 työpaikan menettämiseen ja jota perusteltiin alan matalasuhdanteella. On vaikea olla kytkemättä toisiinsa Basaurissa toimineen jääkaappitehtaan työpaikkojen häviämistä ja Demesan samaan aikaan antamaa ilmoitusta 200 työpaikan luomisesta Vitoria-Gasteizissa.

Arvioitaessa tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille ei voida jättää huomiotta myöskään niitä tietoja ja arvioita markkinoiden kehittymisestä, jotka olivat käytettävissä tehtäessä päätös tukien myöntämisestä Demesalle; Euroopan tärkeimmät tuottajat päättivät tuolloin aloittaa alalla vallitsevan tilanteen edellyttämät mukautukset. Alan tilanne oli juuri tuolloin vaikeimmillaan, mikä ilmenee jo pelkästään Euroopan suurimpien valmistajien vuosikertomuksista, ja johti edellä mainittuihin rakenneuudistuspäätöksiin. Tässä yhteydessä on aiheellista muistuttaa, että Electroluxin pääjohtajan 29 päivänä huhtikuuta 1998 pitämässä puheessa, johon alueviranomaiset viittasivat tukeakseen väitettään, jonka mukaan jääkaappien ja pakastimien tuotannossa oli vuodesta 1997 lähtien nähtävissä myönteistä kehitystä, mainitaan muun muassa merkittävä "rakenneuudistusohjelma", josta oli ilmoitettu vuonna 1996 ja johon sisältyi muun muassa kolmen yhteisössä sijaitsevan tehtaan sulkeminen kapasiteetin käyttöasteen korottamiseksi. Vuoden 1997 suhteellisen myönteinen kehitys, johon Eleotroluxin pääjohtaja viittaa, koskee kodinkonealaa yleensä eikä jääkaappien tuotantoa, johon kohdistettiin samaan aikaan voimakkaita rakenneuudistustoimenpiteitä.

On näin ollen pääteltävä, että tarkasteltavana olevat tuet muuttavat yhteisön kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla ja ovat siten ristiriidassa perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan kanssa. Kyseisiin investointitukiin ei voida soveltaa perustamissopimuksessa määrättyjä poikkeuksia. Komissio päätteleekin, että tuet ovat yhteismarkkinoille soveltumattomia.

([59]) Ks. alaviite 11.
([60]) Kok. 1994, s. I-4103.
([61]) Ks. alaviite 23.

Toimintatuet: vähennys veron perusteesta (V.2.4.2 kohta)

Yrityksen juoksevien kustannusten alentamiseen tarkoitetut aluetuet (toimintatuet) ovat periaatteessa kiellettyjä. Tämäntyyppisiä tukia voidaan kuitenkin poikkeuksellisesti myöntää alueilla, joihin sovelletaan 92 artiklan 3 kohdan a alakohdan poikkeusta edellyttäen, että tuki edistää alueellista kehitystä, että myöntäminen on perusteltua tuen luonteen vuoksi ja että tuen taso on suhteessa niihin haittoihin, joita sillä pyritään lievittämään. Komissio huomauttaa, että Baskimaa ei kuulu 92 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettuihin alueisiin.

On näin ollen pääteltävä, että koska kyseisiin toimintatukiin ei voida soveltaa perustamissopimuksessa määrättyjä poikkeuksia, tuet eivät sovellu yhteismarkkinoille.

Tämä päätös koskee vain tässä nimenomaan tarkasteltuja verotoimenpiteitä, eikä päätöksessä oteta kantaa muihin Álavan maakunnan erityiseen verojärjestelmään kuuluviin toimenpiteisiin. Komissio varaa itselleen mahdollisuuden tutkia kaikki yleisiin järjestelmiin sisältyvät tai Demesaan mahdollisesti sovellettavat toimenpiteet, jotka saattavat sisältää tukiosia.

VI **PÄÄTELMÄT**

Komissio katsoo, että Espanja on toiminut luvattomasti ja rikkonut perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohtaa myöntäessään seuraavat tuet:

a) etu, jonka Demesa sai Vitoria-Gasteizissa sijaitsevalla Júndizin teollisuusalueella olevan maa-alueen maksamisen lykkäämisestä yhdeksällä kuukaudella alkaen siitä, kun Demesa otti maa-alueen hallintaansa rakentaakseen sille tuotantolaitoksen (helmikuusta 1997), siihen saakka, kun se maksoi alueesta vaaditun hinnan (aikaisintaan marraskuussa 1997), joka on arviolta 184 075,79 euroa (30 627 635 Espanjan pesetaa),

b) etu, joka vastaa Júndizin teollisuusalueella sijaitsevan tontin markkinahinnan ja Demesan siitä maksaman hinnan välistä erotusta, joka on 213 960,31 euroa (35 600 000 Espanjan pesetaa),

c) määrä, joka vastaa 5 prosenttiyksikön korotusta Ekimen-ohjelman mukaisesti myönnetyille tuille asetettuun 20 prosentin enimmäismäärään tukikelpoisista kustannuksista jättämällä ulkopuolelle tuotantovälineistä aiheutuneet kustannukset, joiden arvo määriteltiin Espanjan 24 päivänä heinäkuuta 1998 päivätyn kirjeen liitteenä olleessa alueviranomaisten tilintarkastuskertomuksessa 1 803 036,31 euroksi,

d) veroetu, joka myönnetään 45 prosentin vähennyksenä investointikustannuksista ja jonka Álavan maakuntaneuvosto määritteli 21 päivänä lokakuuta 1997 tehdyssä päätöksessään 737/1997,

e) Norma Foralin 24/1996 26 artiklassa säädetty uusille yrityksille myönnettävä vähennys veron perusteesta.

Nämä tuet on katsottava yhteismarkkinoille soveltumattomiksi. Espanjan on toteutettava näin ollen kaikki toimenpiteet, jotka ovat tarpeen tukien perimiseksi takaisin tuensaajalta, jotta yritykseen saataisiin palautettua taloudellinen tilanne, joka siellä vallitsisi, ellei yhteismarkkinoille soveltumatonta tukea olisi myönnetty,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Espanja on myöntänyt Daewoo Electronics Manufacturing España SA:lle seuraavat valtiontuet:

a) edun, jonka Daewoo Electronics Manufacturing España SA sai, kun Júndizin teollisuusalueella (Vitoria-Gasteiz) sijaitsevan maa-alueen hinnan maksamista lykättiin yhdeksällä kuukaudella alkaen siitä, kun Demesa otti tontin hallintaansa rakentaakseen sille tuotantolaitoksen (helmikuusta 1997), siihen saakka, kun se maksoi tontin hinnan; tämä etu arvioidaan 184 075,79 euron suuruiseksi,

b) edun, joka vastaa Júndizin teollisuusalueella (Vitoria-Gasteiz) sijaitsevan tontin markkinahinnan ja Daewoo Electronics Manufacturing España SA:n siitä maksaman hinnan välistä erotusta, joka on 213 960,31 euroa,

c) viiden prosenttiyksikön korotuksen Ekimen-ohjelman mukaisesti myönnetyille tuille asetettuun 20 prosentin enimmäismäärään tukikelpoisista kustannuksista jättämällä ulkopuolelle tuotantovälineistä aiheutuneet kustannukset, jotka määriteltiin Espanjan 24 päivänä heinäkuuta 1998 päivätyn kirjeen liitteenä olleessa alueviranomaisten tilintarkastuskertomuksessa 1 803 036,31 euroksi,

d) veroedun, joka myönnetään 45 prosentin vähennyksenä investointikustannuksista ja jonka Álavan maakuntaneuvosto määritteli 21 päivänä lokakuuta 1997 tehdyssä päätöksessään 737/1997,

e) Norma Foralin 24/1996 26 artiklassa säädetyn uusille yrityksille myönnettävän vähennyksen veron perusteesta.

Nämä tuet ovat yhteismarkkinoille soveltumattomia.

2 artikla

1. Espanjan on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet

a) vaatiakseen tuensaajayritystä maksamaan takaisin 1 artiklan a, b ja c kohdassa tarkoitetut tuet, jotka on asetettu luvattomasti sen käyttöön,

b) poistaakseen 1 artiklan d ja e kohdissa tarkoitetuista tuista saadut edut, jotka on myönnetty tuensaajayritykselle laittomasti.

2. Tuet on perittävä takaisin Espanjan lainsäädännössä säädettyjen menettelyjen ja määräysten mukaisesti. Takaisinperittäviin tukiin on lisättävä korko tuen myöntämispäivästä sen todelliseen takaisinmaksupäivään asti. Korko lasketaan aluetukien avustusekvivalentin laskennassa käytetyn viitekoron perusteella.

3 artikla

Espanjan on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksi antamisesta päätöksen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Espanjan kuningaskunnalle.

Tehty Brysselissä 24 päivänä helmikuuta 1999.

Komission puolesta

Karel VAN MIERT

Komission jäsen